

Pedagógus továbbképzések
a Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás
intézményeiben

-

A képzések hatékonyságának felmérése, javaslattétel
a pedagógus kompetencia fejlesztési terv aktualizálására

Készítette:
Török Balázs PhD

2010.

Tartalom

1	Összegzés	3
2	Az adatfelvételtől	9
3	A képzések áttekintése	12
3.1	Tanulási képességek fejlesztése a stresszmentes, kooperatív és hatékony tanulás módszereinek alkalmazásával	12
3.2	A kommunikáció alapjai	14
3.3	Hatékony iskolát mindenkinek! Integrált nevelés az óvodai és az iskolai gyakorlatban	17
3.4	A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának, integrált nevelésének eszközei (II.) 19	
3.5	Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése	21
3.6	Az iskolai és az óvodai közösségek működési törvényszerűségei	23
3.7	Projekt módszer, projekt-alapú oktatás	26
3.8	A kompetencia alapú tananyagfejlesztés	28
3.9	A digitális tananyagok fejlesztésének, felhasználásának és értékelésének alapismeretei	30
3.10	Pedagógusok felkészítése a mérés-értékelési (MEER) keretrendszer önálló használatára, a rendszerben rejlő lehetőségek mindennapi munkájukban történő gyakorlati hasznosítására	33
3.11	A matematikai-logikai, problémamegoldási kompetenciák fejlesztése korszerű módszertani eszközökkel és mérés-értékeléssel	35
3.12	Az olvasás, szövegértési kompetencia fejlesztését segítő korszerű tanítási-tanulási módszerek, eljárások, technikák	37
3.13	A kompetencia-alapú, moduláris szerkezetű szakképzés gyakorlati megvalósítása a szakképző iskolákban	40
4	Javaslatok a képzési terv alakítására	43
4.1	A megvalósult képzések alapján levonható következtetések	45
5	Mellékletek	51
5.1	Táblázatok jegyzéke	60
5.2	Felhasznált mérőeszközök	62

1 Összegzés

A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás intézményeiben megvalósult képzések hasznosulását több tényező mentén vizsgáltuk. A tanárok véleményei alapján mértük a tanfolyamon nyújtott ismeretek gyakorlati hasznosíthatóságát, vizsgáltuk az ismeretek újdonságtartalmát, az oktató teljesítményét, valamint a tanárok jövőbeni terveit a képzés tematikája vonatkozásában. Az eredmények azt jelezték, hogy indokolt volt több szempont egyidejű alkalmazására alapozni a vizsgálatot, ugyanis félrevezető lett volna a tanfolyamokat csupán néhány szempont alapján értékelni.

A tanulmány elején bemutatunk néhány összehasonlító táblázatot, melyek lényegében egyetlen szempont alapján mutatják be a képzések jellemzőit, ezért önmagukban nem alkalmasak valamely képzés egészének értékelésére. Az egyes tanfolyamok csak több tényező együttes figyelembe vétele alapján értékelhetők. (Az egyes tanfolyamok bemutató értékelésére a tanfolyamok közötti összehasonlítást követően kerül sor.)

Az Eötvös József Pedagógiai Szolgáltató által megvalósított pedagógus-továbbképzéseket a tanárok véleményei alapján vetettük össze. (1. táblázat) A kérdőíves adatfelvételben arra kértük a tanárokat, hogy utólagosan ítélik meg, munkájuk szempontjából összességében – mindent figyelembe véve – hány százalékban volt hasznos a továbbképzés. (A tanároknak 0 %-ot kellett jelölni, ha szakmailag egyáltalában nem volt hasznos a képzés, és 100%-ot, ha minden tekintetben hasznos volt szakmailag.)

Az eredmények azt mutatják, hogy a vizsgálatban bevont képzések közül az „Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés, avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése” képzés volt a legsikeresebb. A tanárok közül senki sem értékelt 80%-nál kedvezőtlenebbnek a képzés hasznosulását, az átlageredmény pedig 91%-nak adódott.

Hasonlóan rendkívül hatékonyan értékelték a résztvevők „A matematikai-logikai, problémamegoldási kompetenciák fejlesztése korszerű módszertani eszközökkel és mérés-értékeléssel”, a „Tanulási képességek fejlesztése a stresszmentes, kooperatív és hatékony tanulás módszereinek alkalmazásával” és „Az olvasás, szövegértési kompetencia fejlesztését segítő korszerű tanítási-tanulási módszerek, eljárások, technikák” című képzéseket, melyek rendre 84, 81 és 79%-os értékeket produkáltak.

Három további képzés egyaránt 76%-os hatékonysági értéket ért el a tanárok minősítése alapján: „A kompetencia alapú tananyagfejlesztés”, „A digitális tananyagok fejlesztésének, felhasználásának és értékelésének alapismeretei” és a „Pedagógusok felkészítése a mérés-értékelési (MEER) keretrendszer önálló használatára, a rendszerben rejlő lehetőségek mindennapi munkájukban történő gyakorlati hasznosítására” Közülük „A kompetencia alapú tananyagfejlesztés” című képzés sajátossága, hogy többiekénél ellentmondásosabb megítélés alá esett. Volt olyan pedagógus, aki mindössze 20%-os hasznosulást jelzett vissza a képzés kapcsán, miközben akadt olyan tanár is, aki a maga számára 100%-ra értékelte a képzés hatékonyságát.

„A kompetencia-alapú, moduláris szerkezetű szakképzés gyakorlati megvalósítása a szakképző iskolákban” és „Az iskolai és az óvodai közösségek működési törvényszerűségei” képzések egyaránt 70%-os hasznosulási értéket produkáltak a visszajelzések alapján, melyektől kevéssé tértek el „Az iskolai és az óvodai közösségek működési törvényszerűségei” és „A kommunikáció alapjai” képzések és „A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának, integrált nevelésének eszközei (II.)” 68-62% közötti értékei. Megjegyzendő, hogy „A kommunikáció alapjai” és „A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának, integrált nevelésének eszközei (II.)” képzések esetében voltak olyan tanárok, akik 10%-os hatékonyságot jeleztek vissza.

Egyetlen olyan képzéssel találkoztunk, melynek hatékonysága messze elmaradt a többi képzéshez viszonyítva. A címében mozgalmi jellegű elemet is tartalmazó „Hatékony iskolát mindenkinek! Integrált nevelés az óvodai és az iskolai gyakorlatban” képzés 38%-os hatékonysági mutató ért el, ami meglehetősen alacsony az általunk vizsgált magas színvonalú képzések mezőnyében, ahol a képzésekre vonatkozó hatékonysági átlagérték 71%-nak adódott.

Megjegyezzük még, hogy a szórásértékek alapján „A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának, integrált nevelésének eszközei (II.)”, „A kompetencia alapú tananyagfejlesztés” és „A kommunikáció alapjai” képzések esetében voltak leginkább megosztottak az értékelő pedagógusok. Lehetséges, hogy a jelenség arra vezethető vissza, hogy a tanárok eltérő jellegű előzetes ismeretekkel érkeztek a tanfolyamra.

A továbbképzéseket nem csak a tanárok generalizált véleménye alapján vizsgálhattuk, hanem a tanfolyamra vonatkozó rész vélemények összesítése alapján is. A tanfolyamok hatékonyságát hat darab tanfolyam specifikus egyedi kérdéssel vizsgáltuk, illetve a képzés tartalmának újdonság tartalmát hasonló módon vizsgáltuk öt az adott tanfolyam tartalmához illeszkedő specifikus kérdéssel. A részadatok összesítése alapján is az „Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése” tanfolyam bizonyult a legjobbnak, és nem tapasztaltunk változást a leggyengébbre értékelt képzés esetén sem – a „Hatékony iskolát mindenkinek! Integrált nevelés az óvodai és az iskolai gyakorlatban” - mely ebben a rangsorolásban is utolsó helyre sorolódott. (2. táblázat) Érdekes azonban, hogy míg a tanárok összbenyomása alapján „A matematikai-logikai, problémamegoldási kompetenciák fejlesztése korszerű módszertani eszközökkel és mérés-értékeléssel” című képzés az előkelő második helyen végzett, addig ugyanez a képzés az utolsó harmadba sorolódott, ha képzés tartalmi részleteinek hasznosulása és újdonság tartalma alapján állítottuk össze a rangsort. (66, illetve 76 pontos átlagértékek.)

A tanárok összbenyomása alapján a „Tanulási képességek fejlesztése a stresszmentes, kooperatív és hatékony tanulás módszereinek alkalmazásával” képzés a harmadik helyen végzett, azonban a részletes értékelések összegzése alapján a kilencedik helyre került.

Figyelemre méltó továbbá, hogy „A kommunikáció alapjai” tanfolyam a tananyag pedagógiai hasznosíthatósága szempontjából 74%-os átlagot ért el, míg a tananyag újdonságtartalma tekintetében csupán 41%-ot.

A „Projekt módszer, projekt-alapú oktatás” és a „A matematikai-logikai, problémamegoldási kompetenciák fejlesztése korszerű módszertani eszközökkel és mérés-értékeléssel” volt megfigyelhető, hogy a képzések újdonság tartalmát magasabbra értékelték a tanárok, mint annak oktatási hasznosíthatóságát. Valószínűleg ezek érdekes szakmai újdonságot mutattak a tanároknak, ezek alkalmazása – oktatási hasznosítása – azonban nem olyan egyszerű, mint más képzések esetében.

1. táblázat Az egyes képzések hasznosulásának százalékos megítélése

Képzés neve	Minimum	Maximum	Átlag	Szórás	Válaszadók (fő)
Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése	80	100	91	8	6
A matematikai-logikai, problémamegoldási kompetenciák fejlesztése korszerű módszertani eszközökkel és mérés-értékeléssel	80	100	84	8	7
Tanulási képességek fejlesztése a stresszmentes, kooperatív és hatékony tanulás módszereinek alkalmazásával	70	100	81	9	7
Az olvasás, szövegértési kompetencia fejlesztését segítő korszerű tanítási-tanulási módszerek, eljárások, technikák	60	99	79	13	7
A kompetencia alapú tananyagfejlesztés	20	100	76	27	7
A digitális tananyagok fejlesztésének, felhasználásának és értékelésének alapismeretei	50	100	76	21	8
Pedagógusok felkészítése a mérés-értékelési (MEER) keretrendszer önálló használatára, a rendszerben rejlő lehetőségek mindennapi munkájukban történő gyakorlati hasznosítására	50	85	76	11	8
Projekt módszer, projekt-alapú oktatás	30	90	70	22	6
A kompetencia-alapú, moduláris szerkezetű szakképzés gyakorlati megvalósítása a szakképző iskolákban	50	100	70	17	10
Az iskolai és az óvodai közösségek működési törvényszerűségei	40	90	68	17	8
A kommunikáció alapjai	10	85	63	26	7
A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának, integrált nevelésének eszközei (II.)	10	100	62	30	9
Hatékony iskolát mindenkinek! Integrált nevelés az óvodai és az iskolai gyakorlatban	20	60	38	17	7
Teljes átlag	10	100	71	22	97

A tanárok válaszait százalékosítottuk: a megszerzett ismeret hasznosulására vonatkozó „nagyon jó” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jó” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „részleges” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nincs” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. A táblázatban a vizsgált tananyagrészek alapján átlagot számoltunk. Lsd: a kérdőív első kérdését a mellékletben.

2. táblázat A továbbképzések témáinak oktatási haszna és újdonságtartalma alapján számított átlag eredmények

Képzés	Témák oktatási hatékonysága (Átlag)	Témák újdonsága (Átlag)
Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése	85	82
A kompetencia alapú tananyagfejlesztés	79	75
Pedagógusok felkészítése a mérés-értékelési (MEER) keretrendszer önálló használatára, a rendszerben rejlő lehetőségek mindennapi munkájukban történő gyakorlati hasznosítására	79	66
A kommunikáció alapjai	74	41
A digitális tananyagok fejlesztésének, felhasználásának és értékelésének alapismeretei	71	72
Az iskolai és az óvodai közösségek működési törvényszerűségei	71	61
Teljes átlag	70	64
Az olvasás, szövegértési kompetencia fejlesztését segítő korszerű tanítási-tanulási módszerek, eljárások, technikák	69	61
Tanulási képességek fejlesztése a stresszmentes, kooperatív és hatékony tanulás módszereinek alkalmazásával	68	67
A kompetencia-alapú, moduláris szerkezetű szakképzés gyakorlati megvalósítása a szakképző iskolákban	68	57
A matematikai-logikai, problémamegoldási kompetenciák fejlesztése korszerű módszertani eszközökkel és mérés-értékeléssel	66	76
A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának, integrált nevelésének eszközei (II.)	65	57
Projekt módszer, projekt-alapú oktatás	58	64
Hatékony iskolát mindenkinek! Integrált nevelés az óvodai és az iskolai gyakorlatban	52	51

A tanárok válaszait százalékosítottuk: a megszerzett ismeret hasznosulására/újdonság tartalmára vonatkozó „nagyon jó” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jó” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „részleges” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nincs” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. A táblázat a vizsgált tananyagrészek alapján a képzések által elért átlagokat mutatja. Lsd: a kérdőív első kérdését a mellékletben.

A képzések hatékonyságával összefüggésbe hozható, hogy a tanárok számára mekkora volt a munkaterhelése a képzés ideje alatt. (3. táblázat) Azt feltételezzük, hogy legjobb helyzetben a tanároknak az a 3%-a volt, akik szerint a képzés idején csökkent az egyébként megszokott munkaterhelésük. Hasonlóan kedvező helyzetben lehetett a tanárok azon 44%-a, akik úgy nyilatkoztak, hogy lényegében nem változott a munkaterhelésük a tanfolyam idején. Feltételezzük, hogy lényeges nehézséggel azok sem találták szemben magukat, akik szerint „kis mértékben nőtt” munkaterhelésük a képzésből kifolyólag. Minden bizonnyal a képzés hatékonyságát is érintő következménye volt annak a ténynek, hogy a tanárok 9%-a szerint jelentősen nőtt a munkaterhelésük a képzés idején. Ismert, hogy az iskolai életben – különösen a gyakorlatokra épített szakképzésben – bizonyos tanulási alkalmak nem halaszthatók el, vagy tehetők későbbre. Úgy gondoljuk, hogy a továbbképzések megszervezésekor figyelembe kell tehát venni a tanárok munkaterhelését az adott időszakban.

3. táblázat A pedagógusok munkaterhelésének változása a képzés ideje alatt

A képzések alatt a pedagógus munkaterhelése:					
	csökkent	nem változott	kis mértékben nőtt	jelentősen nőtt	Válaszadók összes
Válaszadók aránya	3%	44%	44%	9%	100%
Válaszadók száma	3	40	40	8	91

A képzések egészéről alkothatunk képet, ha átlagszámokban összegezzük az egyes képzések teljesítményét. (4. táblázat) A képzések egészét figyelembe véve az „oktató felkészültsége” és az „oktató stílusa” változók mentén kaptuk leginkább kedvező eredményeket. Hasonlóan kedvező megítélés alá esett a „képzés hangulata”, „a képzés szervezése” és az „oktató értékelő munkája”. Pontosan négyes, azaz jó értékelést kapott a „képzés tempója” és a „kapott feladatok” megfelelősége. Négyes szint alá pozícionáltak a tanárok a „tananyagok használhatóságát” és az „előzetes tájékoztatást”. Más képzésekhez viszonyítva az itt kapott összképet kifejezetten jónak mondhatjuk.

4. táblázat A vizsgált képzésekre adott osztályzatok összesített átlaga

Szempont	Osztályzatok átlaga
<i>Az előzetes tájékoztatás</i>	3,6
<i>A szervezés</i>	4,4
<i>Az oktató felkészültsége</i>	4,6
<i>Az oktató stílusa</i>	4,6
<i>Az oktató értékelő munkája</i>	4,3
<i>A képzés tempója</i>	4
<i>A kérdés, informálódás lehetősége</i>	4,5
<i>A tananyagok használhatósága</i>	3,7
<i>A kapott feladatok</i>	4
<i>A képzés hangulata</i>	4,5

Válaszadók száma: 95-97 között

Az összesítések alapját képező adatok nem mutattak jelentős szórást (4. táblázat), kivétel azonban itt is adódott. Például „A kommunikáció alapjai” című továbbképzésre vonatkozóan lényegesen rosszabb elégedettségi adatokat szolgáltatottak a tanárok, mint a többi továbbképzésre. Ráadásul -

egyedül ennél a képzésnél - az is megfigyelhető volt, hogy a képzés utáni értékelés (a tanárok által az utolsó órán kitöltött kérdőív) adatai lényegesen rosszabb képet mutattak, mint az általunk mért adatok.

A továbbképzések irányainak kiválasztása számos tényezőtől függ, így a vizsgált program keretében megtartott továbbképzésekre vonatkozó tanári visszajelzések csak részben alkalmasak arra, hogy a Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás egészére vonatkoztatható következtetéseket tegyünk. Annyi azonban világosan látszott a képzések elemzéséből, hogy a tanárok jövőbeli gyakorlatában leginkább az IKT-alkalmazást támogató továbbképzések hasznosulnak. De az IKT-alkalmazást támogató képzéseket nem csak magas hasznosulási mutatói miatt érdemes önálló csoportként kezelni, hanem azért is, mert az elégedettség vizsgálat számos szempontja alapján ezek a képzések sikerültek a legjobban. Ha tehát a pedagógusok tetszésindexe is szerepet játszik a képzési kínálat összeállításában, akkor célszerű abban markánsan megjeleníteni az IKT-használatot támogató továbbképzéseket.

A oktatásszervezési ismereteket terjesztő továbbképzések hatottak legkevésbé a tanárok jövőbeni gyakorlatára. Ezek a képzések jellemzően az szakképzési reformok és átszervezések következtében válnak időszerűvé, azonban mint látható, elsősorban ismeretközlő, tájékoztató funkciójukban fontosak, a gyakorlatot kevésbé alakítják mint egyéb képzések.

A vizsgálat kimutatta a szaktárgyi módszertani képzések sajátos problematikáját. A képzések rendszerint a tanárok meglévő pedagógiai gyakorlatát érintő tartalmakat hordoznak. Ennek jele, hogy magas arányban voltak olyanok, akik a tanfolyamon tanultakat, már a tanfolyam előtt is végezték. Ugyancsak ezt a feltevést erősíti meg, hogy relatíve kevesen voltak, akik állításuk szerint a tanultakat a jövőben alkalmazni fogják. A szaktárgyi módszertani képzéseket tehát komoly előkészítés után lehetne eredményesen lefolytatni, hiszen a tanárok meglévő gyakorlatának bővítése, módosítása egészen másfajta feladat, mint valami új dologba, például az IKT oktatási használatába bevezetni őket. Fontos tudni ugyanakkor, hogy a tanárok által legmagasabbra értékelt képzések éppen a szakmai/szaktárgyi módszertani kérdéseket tárgyaló képzések. A szakmai hozzáértés meghatározó eleme a tanári identitásnak.

A szociális és kommunikációs készségeket fejlesztő képzéseket találtuk a legnagyobb számban a megvalósult képzések körében. Ennek hátterében minden bizonnyal az integrációt, esélykiegyenlítést, a felzárkóztatást középpontba helyező oktatás- és fejlesztéspolitikát állt. A tanárok visszajelzései azt mutatták, hogy ezekkel a képzésekkel több tényező mentén is elégedetlenebbek voltak a tanárok, mint a más jellegű képzésekkel. A képzés hangulata, a tananyagok használhatósága, az oktató értékelő munkája mind nagyobb elégedettséget értek el más képzéstípusok esetén. A szociális és kommunikációs készségeket fejlesztő képzésekkel kapcsolatosan a képzők, előadók kiválasztása tűnik nagyobb figyelmet igénylő feladatnak. Célszerűnek látszik megfelelően referenciával rendelkező oktatók bevonása, legalábbis, amennyiben ez lehetséges. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a szociális és kommunikációs készségeket fejlesztő képzések eredményeseknek bizonyultak abban a vonatkozásban, hogy a tanultakat a tanárok magas arányban tervezik jövőbeni munkájukban felhasználni. Úgy látszik tehát, hogy a képzések valós problémákra reagálnak, ha nem is minden tekintetben zajlanak eredményesen.

A képzések vizsgálata felhívta a figyelmet arra, hogy az iskola kompetencia mátrixának és tanárok ambícióinak pontos ismerete nélkül csak általánosságban lehet elemezni az intézmény pedagógus továbbképzési tervének megfelelőségét.

2 Az adatfelvétetről

A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás intézményeiben az Eötvös József Pedagógiai Szolgáltató szervezésében megvalósult továbbképzések vizsgálatát többféle adatgyűjtési módszer egyidejű használatával végeztük el. Az általunk felhasznált, illetve gyűjtött adatok:

1. Figyelembe vettük a Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás által, illetve a TÁMOP program szervezői által rendelkezésünkre bocsátott adatokat, táblázatokat, információkat. Ezek között kiemelten kezeltük a „Tájékoztató a továbbképzés feltételeiről vagy a Képzési ütemterv” című dokumentumokat, melyek minden egyes képzésre vonatkozóan tartalmaztak rövid tájékoztatót, egy rövid óratervet, illetve a tanfolyam és az előadó értékelő kérdőívének összesített adatait. (A kérdőíveket a tanárok közvetlenül a tanfolyam befejezésekor töltötték ki.)
2. Kérdőíves adatfelvételt szerveztünk a tanfolyamokon részt vett pedagógusokkal. Az adatfelvétel megszervezése érdekében szelektáltuk a képzéseket. Kihagytuk azokat a kis létszámú képzéseket, melyek specifikusan a TISZK vezetése számára szerveződtek, illetve összevontan kezeltük azokat a képzéseket, melyek azonos tematika alapján zajlottak le. Az előzetesen megállapított szempontok alapján összesen 13 képzésre terjesztettük ki a részletes adatgyűjtést.

A képzési minta kialakítása után a tanfolyamokra beiskolázott 342 pedagógusból 153 személynek egyedi kérdőívet küldtünk ki. A névre szóló kérdőívek a pedagógus által látogatott tanfolyam konkrétan megnevezett tartalmi elemeinek hasznosulására kérdeztek rá. A tanfolyam tematikai elemeit a „Tájékoztató a továbbképzés feltételeiről” című dokumentációból merítettük. (Egy a tanfolyamnak megfelelő tematikával összeállított minta-kérdőív megtekinthető a mellékletben: 0 fejezet a 63. oldalon) Mivel a pedagógusok jelentős része két-három továbbképzésen is részt vett, ezért a kérdőívek kiküldésekor ügyeltünk arra, hogy senki se kapjon két kérdőívet – az amúgy elfoglalt tanárokat nem akartuk tovább terhelni. A kérdőíves adatfelvétel eredményeként 97 tanártól kaptunk vissza kérdőívet. Nem kaptunk vissza kérdőívet az Öveges József Szakképző Iskola, Gimnázium és Kollégium, illetve a Várkerti Általános Iskola, Szakiskola és Tagiskola tanáraitól, ez azonban az „Interaktív tábla az oktatásban” képzésen kívül nem befolyásolta érdemben az adatfelvétel sikerét, mert eleve jelentős mértékű válaszmegtagadásra számítottunk. Valamennyi általunk vizsgált képzés esetében 6-10 fő válasza alapján dolgozhattunk, ami a képzéseken résztvevők létszámához mérten megfelelőnek mondható. (5. táblázat)

3. A kérdőíves adatfelvétel mellett a képzéseken részt vett 20 pedagógussal telefonos interjú készítettünk. Az ezekben elhangzottak segítséget jelentettek a kérdőívekben gyűjtött adatok értelmezéséhez. (A tanulmány mellékleteként az interjúk hangfájljait is átadjuk, azonban adatvédelmi okokból jelszóval védjük azokat.)

5. táblázat A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulásban az Eötvös József Pedagógiai Szolgáltató szervezésében megvalósult képzések

Képzés neve	Résztvevők (fő)
1. Változásmenedzsment a közoktatási intézményekben 2009. 08. 17-19.	2
2. Az iskolai és óvodai közösségek működési törvényszerűségei 2009. 08. 26-28.	20
3. A kompetencia-alapú, moduláris szerkezetű szakképzés gyakorlati megvalósítása a szakképző iskolákban 2009. 08 27-28., 31. 09. 01.	28
4. A kompetencia-alapú, moduláris szerkezetű szakképzés gyakorlati megvalósítása a szakképző iskolákban 2009. 10. 26-28.	26
5. Sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának	19

	integrált nevelésének eszközei 2009. 09. 11-12.; 18-19. (Barabás K.)	
6.	Sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának integrált nevelésének eszközei 2009. 09. 11-12.; 18-19. (Palócz Z.)	15
7.	Sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának integrált nevelésének eszközei 2009. 09. 14-16.	15
8.	Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés, avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése 2009. 09. 21-23.	8
9.	Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés, avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése 2009. 09. 28-30.	12
10.	Projekt módszer, projekt alapú oktatás 2009. 09. 25-26.; 10. 02-03..	15
11.	Interaktív tábla az oktatásban 2009. 10. 09-10.; 16-17.	17
12.	Interaktív tábla az oktatásban 2009. 10. 09-10.; 16-17.(2. csoport)	15
13.	Tanulási képességek fejlesztése a stresszmentes, kooperatív és hatékony tanulás módszereinek alkalmazásával 2009. 11. 06-07.; 13-14. (Papp I.)	8
14.	Tanulási képességek fejlesztése a stresszmentes, kooperatív és hatékony tanulás módszereinek alkalmazásával 2009. 11. 06-07.; 13-14. (Palócz Z.)	14
15.	Tanulási képességek fejlesztése a stresszmentes, kooperatív és hatékony tanulás módszereinek alkalmazásával 2009. 11. 09-11.	12
16.	A kommunikáció alapjai 2009. 11. 16-17.	9
17.	Hatékony iskolát mindenkinek! Integrált nevelés az óvodai és az iskolai gyakorlatban 2009. 11. 27-28.; 12. 04-05. (Barabás K.)	8
18.	Hatékony iskolát mindenkinek! Integrált nevelés az óvodai és az iskolai gyakorlatban 2009. 11. 27-28.; 12. 04-05. (Palócz Z.)	8
19.	A matematikai -logikai, problémamegoldási kompetenciák fejlesztése korszerű módszertani eszközökkel és mérés-értékeléssel 2010. 01. 04-06.	8
20.	Az olvasás, szövegértési kompetencia fejlesztését segítő korszerű tanítási-tanulási módszerek, eljárások, technikák 2010. 01. 18-20.	9
21.	Process management-folyamatmanagement 2010. 03. 11-13.	9
22.	A digitális tananyagok fejlesztésének, felhasználásának és értékelésének alapismeretei (2010. 03. 25-27.)	14
23.	A digitális tananyagok fejlesztésének, felhasználásának és értékelésének alapismeretei (2010. 04. 8-10.)	18
24.	Pedagógusok felkészítése a mérés-értékelés (MEER) keretrendszer használatára (2010. 05. 04-06.)	6
25.	Változásmenedzsment a közoktatási intézményekben 2010. 03. 11-13.	14
26.	Oktatói, pedagógiai képesítések – A kompetencia alapú tananyagfejlesztés	13
	Intézményenként összesen (fő)	342

A dokumentáció

A továbbképzések vizsgálatához kapcsolódóan rendelkezésünkre bocsátott dokumentációt néhány hiányosságtól eltekintve alapvetően rendben lévőnek találtuk („Tájékoztató a továbbképzés feltételeiről, illetve a Képzési ütemterv” című dokumentumok minden egyes képzésre vonatkozóan.)¹ A dokumentumok világosan összefoglalják a képzés fő célját, tartalmazzák a képzési ütemezésre vonatkozó részeket és többnyire megtalálható bennük a megtartott órák igazolását célzó „haladási napló” is. Az apróbb hiányosságok olyanok voltak, mint például az interaktív tábla az oktatásban című képzés esetében nem volt csatolva a tanfolyam utáni elégedettségi vizsgálat táblázatát, illetve az „Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés, avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése” című képzés esetében a két táblázat – a képzésre és az előadóra vonatkozó – azonos volt.

Csekély jelentőségű, csupán formai hiányosság: néhány dokumentumon nem volt feltüntetve a képzés pontos helyszíne, vagy a tematika táblázatának egyes sorai üresen maradtak. Bár az

¹ A dokumentumokat az adatvédelem szabályainak betartása mellett a SZASZET-nél működő programiroda volt szíves fénymásolt formában rendelkezésünkre bocsátani.

összehasonlító értékelést némileg nehezítette, nem tulajdonítunk jelentőséget annak a ténynek, hogy a tanfolyam végi értékelő kérdőívek tartalmilag időközben megváltoztak, így nem minden vonatkozásban vethetők össze a kapott eredmények.

Az áttekintett dokumentumok felsorolása

- Valamennyi képzés esetében a „Tájékoztató a képzés feltételeiről”, illetve a „Képzési ütemterv” című dokumentumok.
- E-learning, Tarcsi ádám, Zirc. 2010. 04. 8-9-10..xls
- kérdőívek osszesitese Hatékony iskolát mindenkinek!.XLS
- Kiértékelés_MEER_Sági István.xls
- A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás Szakképzés-fejlesztési terve 2010-2015

3 A képzések áttekintése

A tanulmány következő fejezeteiben a fentebb ismertetett mintaválasztás elvek alapján kiválasztott tizenhárom képzésre vonatkozó adatokat mutatjuk be részletező jelleggel.

3.1 Tanulási képességek fejlesztése a stresszmentes, kooperatív és hatékony tanulás módszereinek alkalmazásával

A pedagógus továbbképzés tartalmi közül leginkább a „tanulási stílusok ismerete” jelentett hasznosítható tartalmat a képzésen résztvevő tanárok számára. Jelentős hasznosulást jeleztek vissza a „tanulás tanítása”, az „agyfélteki sajátosságok” és az „elmetérkép használata” témakörök esetében is. A résztvevők kevésbé ítélték hasznosnak az „intelligencia fejlesztése” és a legkevésbé a „relaxációs lehetőségek az iskolában” témakört.

A képzés témáinak hasznosulása átlagosan 68%-ot ért el, ami a képzések összességének 71%-os átlagához viszonyítva némileg alacsonyabb.

1. táblázat „Tanulási képességek fejlesztése a stresszmentes, kooperatív és hatékony tanulás módszereinek alkalmazásával” című képzés hasznosulása

Tanfolyami ismeret	Hasznosulás %
Tanulási stílusok ismerete	82
Az agyfélteki sajátosságok	71
Az elmetérkép használata	70
Az intelligencia fejlesztése	61
A tanulás tanítása	75
Relaxációs lehetőségek az iskolában	50
Összesített átlag:	68

Válaszadók száma: 7

Az arányok számítása: Kérdőív 1. kérdésére („Az Ön gyakorlatában mennyire hasznosíthatóak a tanfolyamon megszerzett alábbi ismeretek?”) adott „nagyon jó” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jó” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „részleges” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nincs” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A pedagógusok értékelései alapján rendkívül kedvezőnek tűnt az oktató felkészültsége és stílusa, a kérdés lehetőség, a képzés hangulata. Emellett az oktató értékelő munkája és a képzés tempója szereztek kedvező pontszámokat. Relatív kedvezőtlenebb képet kaphattunk az előzetes tájékoztatásról és a tananyagok használhatóságáról.

A tanfolyam befejezését közvetlenül követő értékelés átlageredményei kedvező képet nyújtottak a tanfolyam egészéről. (17. táblázat) Az akkor értékelésben legjobb eredményt az előadó „oktatáshoz való hozzáállása” szerzett.

2. táblázat „Tanulási képességek fejlesztése a stresszmentes, kooperatív és hatékony tanulás módszereinek alkalmazásával” című képzés értékelése osztályzatokkal – a pedagógusok által adott osztályzatok átlaga

Szempont	Osztályzatok átlaga
Az előzetes tájékoztatás	3
A szervezés	4,3
Az oktató felkészültsége	5
Az oktató stílusa	4,9
Az oktató értékelő munkája	4,4
A képzés tempója	4,4

<i>A kérdezés, informálódás lehetősége</i>	4,6
<i>A tananyagok használhatósága</i>	3,7
<i>A kapott feladatok</i>	3,9
<i>A képzés hangulata</i>	4,6
Összesített átlag	4,28

Válaszadók száma: 7

A tanárok munkaterhelése kedvező volt abból a szempontból, hogy négy főnek nem változott a terhelése és akiknek valamelyest változott, azoknak is csak kis mértékben növekedett.

3. táblázat A pedagógusok munkaterhelésének változása „Tanulási képességek fejlesztése a stresszmentes, kooperatív és hatékony tanulás módszereinek alkalmazásával” című képzés során

A pedagógus tapasztalata: a továbbképzés idején a munkaterhelése ...	Pedagógusok száma
... csökkent	
... nem változott	4
... kis mértékben nőtt	3
... jelentősen nőtt	

Válaszadók száma: 7

A képzésben bemutatott tartalmak újdonság jellege leginkább hét intelligencia ismertetése vonatkozásában nyilvánult meg. Ettől lényegesen elmaradva következtek a stressz hatásai, valamint a tanulási típusok, módszerek és a tanulás pszichikai háttere.

4. táblázat „Tanulási képességek fejlesztése a stresszmentes, kooperatív és hatékony tanulás módszereinek alkalmazásával” című képzés keretében szerzett új ismeretek

Témák:	Újdonságtartalom %
A hét intelligencia	83
A tanulási típusok	61
Hatékony tanulási módszerek	64
A tanulás pszichológiai háttere	61
A stressz hatásai	68
Átlagérték	67

Válaszadók száma: 7

Az arányok számítása: Kérdőív 3. kérdésére (Mely témákban nyújtott Ön számára új ismereteket a továbbképzés?) adott „nagyon jelentős” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jelentős volt” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „közepes volt” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély volt” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nem volt” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A tanárok jövőbeli tevékenysége szempontjából az intelligencia fejlesztő játékok alkalmazása jelenti a továbbképzés eredményét. Emellett a stresszoldó játékok alkalmazása, valamint a társas készségek fejlesztése hoznak változást a tanári munkában. A kooperációs munkaforma láthatóan nem csak a képzés alapján kerül a tanárok gyakorlatába.

5. táblázat A pedagógusok tervei „Tanulási képességek fejlesztése a stresszmentes, kooperatív és hatékony tanulás módszereinek alkalmazásával” című képzés befejezése után

Tervezi a jövőben, hogy	igen	nem	talán	jelenleg is végzem	Válaszadók (fő)
... intelligencia fejlesztő játékot alkalmaz	4		3		7
... kooperációs munkaformát alkalmaz	2		1	4	7
... stressz oldó játékokat alkalmaz	3		4		7
... társas készségeket fejleszt	3		2	2	7

A képzés összességét értékelése

A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás intézményei számára lebonyolított pedagógus továbbképzés (Tanulási képességek fejlesztése a stresszmentes, kooperatív és hatékony tanulás módszereinek alkalmazásával) megfelelően szolgálta a tanárok újdonság igényét. A képzés hasznosulása megfelelőnek bizonyult és a tanárok terveinek vizsgálata is eredményesnek tünteti fel a továbbképzést.

3.2 A kommunikáció alapjai

A pedagógus továbbképzés tartalmai közül leginkább az „aktív hallgatásra vonatkozó ismeretek” jelentettek hasznosítható ismereteket a tanároknak. Három további ismeretelemnek egyaránt 75 pontot adtak, melyek az „én-üzenetek” szerepe a pedagógiai hatékonyság növelésében, a „segítő beszélgetésben rejlő lehetőségek” és az „érzelmi kommunikáció szerepe” voltak.

A képzés témáinak hasznosulása átlagosan 74%-ot ért el, ami a képzések összességének 71%-os átlagához viszonyítva kedvezőnek mondható.

1. táblázat „A kommunikáció alapjai” című képzés hasznosulása

Tanfolyami ismeret	Hasznosulás %
Az „én-üzenetek” szerepe a pedagógiai hatékonyság növelésében	75
Az ellenállás (védekezési manőverek) leküzdésének eszközei	67
Az aktív hallgatásra vonatkozó ismeretek	83
Segítő beszélgetésben rejlő lehetőségek	75
A játzmák (game) destruktív hatása	67
Az érzelmi kommunikáció szerepe	75
Összesített átlag:	74

Válaszadók száma: 7

Az arányok számítása: Kérdőív 1. kérdésére („Az Ön gyakorlatában mennyire hasznosíthatóak a tanfolyamon megszerzett alábbi ismeretek?”) adott „nagyon jó” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jó” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „részleges” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nincs” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A tanárok véleménye jelentős szórást mutatott. Legjobb értéket a szervezés ért el 4,7-es értékkel, azonban minden tényező mentén kedvezőtlenebb eredményt produkált a képzés. Az oktató felkészültsége jónak mondható, stílusa hasonlóképpen közel áll a négyes értékhez, ahogyan az informálódás lehetősége is. A kapott feladatok, a tananyagok használhatósága, képzés tempója, valamint az oktató értékelő munkája azonban már a közepes érték közelében maradtak.

A tanfolyam befejezését közvetlenül követő értékelés átlageredményeiről részleges adatokat kaptunk, azonban ezek meglehetősen kedvezőtlen képet nyújtanak a tanfolyamról. A tapasztalatok

szerint a tanfolyam után toleráns értékelők a tanárok, igyekeznek jó jegyeket adni a tanulóknak, míg az időben későbbi értékelés esetén szigorúbbak. Ebből következően szinte minden esetben jobb jegyeket tartalmaznak a tanfolyam utáni értékelő táblázatok, mint az általunk gyűjtött adatok táblái. A kommunikáció alapjai képzés esetében azonban más a helyzet. A tanfolyam utáni értékelés rendkívül rossz eredményeket tartalmazott. (Melléklet 18. táblázat) A tanfolyamon kapott segédanyagok minőségét még jó (3,9) érték közelébe pozícionálták a tanári vélemények, azonban a „tanfolyam előadóival való kommunikáció” már csak 2,7-es értéket mutatott. Az elvárt célok megvalósítására 2,4 átlagot adtak a tanárok, ami más továbbképzésekkel összevetésben kifejezetten gyengének mondható. Azt feltételezzük, hogy az oktatói teljesítmény értékelésére vonatkozó táblázat nem véletlenül kallódhatott el, annak adatai a képzésre vonatkozóan meglehetősen kritikusak lehettek.

2. táblázat „A kommunikáció alapjai” című képzés értékelése osztályzatokkal – a pedagógusok által adott osztályzatok átlaga

<i>Szempont</i>	<i>Osztályzatok átlaga</i>
<i>Az előzetes tájékoztatás</i>	4
<i>A szervezés</i>	4,7
<i>Az oktató felkészültsége</i>	4,1
<i>Az oktató stílusa</i>	3,9
<i>Az oktató értékelő munkája</i>	2,7
<i>A képzés tempója</i>	3
<i>A kérdés, informálódás lehetősége</i>	4,1
<i>A tananyagok használhatósága</i>	3
<i>A kapott feladatok</i>	3
<i>A képzés hangulata</i>	4
Összesített átlag	3,65

Válaszadók száma: 7

A képzés szervezésének sikerességét a tanárok munkaterhelése is jelzi. Csupán néhány tanár állított, hogy a munkaterhelésük kis mértékben nőtt a képzés alatt, a többség számára ez nem változott.

3. táblázat A pedagógusok munkaterhelésének változása „A kommunikáció alapjai” című képzés során

A pedagógus tapasztalata: a továbbképzés idején a munkaterhelése ...	Pedagógusok száma
... csökkent	
... nem változott	5
... kis mértékben nőtt	2
... jelentősen nőtt	

Válaszadók száma: 7

A képzésben bemutatott tartalmak újdonság jellege leginkább a „védekezési manőverek (visszavonulás, támadás, magyarázkodás)” pszichológiai jellegű témája esetében volt megfigyelhető. Kevésbé volt új a tanárok számára a közlési módok és következményeiről hallottak, a kommunikációs modellek, illetve a munkahelyi kapcsolati hálók témája. Legkisebb újdonságtartalma a szociometria alapjai témakörnek volt, valószínűleg a tanárok egy része sokadszorra találkozik a témával.

4. táblázat „A kommunikáció alapjai” című képzés keretében szerzett új ismeretek

<i>Témák:</i>	<i>Újdonságtartalom %</i>
Közlési módok és következményeik	40
Védekezési manőverek (visszavonulás, támadás, magyarázkodás)	50
Kommunikációs modellek (Freud, Berne)	43
Szociometria alapjai	33
A munkahelyi kapcsolati hálók	39
Átlagérték	41

Válaszadók száma: 7

Az arányok számítása: Kérdőív 3. kérdésére (Mely témákban nyújtott Ön számára új ismereteket a továbbképzés?) adott „nagyon jelentős” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jelentős volt” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „közepes volt” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély volt” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nem volt” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A tanárok jövőbeli tevékenysége szempontjából relatíve kevés újdonságot hozott a képzés, mivel a megkérdezettek kisebb része állította, hogy a jövőben alkalmazza a tanultakat. Ebben az is szerepet játszik, hogy a képzésen megismertek a tanárok jelentős részének szakmai repertoárjában megtalálható.

5. táblázat A pedagógusok tervei „A kommunikáció alapjai” című képzés befejezése után

Tervezi a jövőben, hogy	igen	nem	talán	jelenleg is végzem	Válaszadók (fő)
... a tanulóival másképp kommunikál	2	2		2	6
... szociometriát készít	2		1	4	7
... segítő beszélgetést folytat	2			5	7
... alakítja kommunikációs gyakorlatát kollégáival	4			3	7

A képzés összegző értékelése

A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás intézményei számára lebonyolított pedagógus továbbképzés (A kommunikáció alapjai) kedvező hasznosítási mutatókat ért el, azonban mint vizsgálatunk kimutatta ennek háttérében az áll, hogy a képzés számos olyan elemet tartalmazott, melyek a tanárok jelenlegi gyakorlatának részét képezik. Ezt igazolja, hogy a képzésen elhangzottak relatíve csekély új információt képviseltek a résztvevők számára. Összességében egyfajta hasznos ismétlésnek foghatjuk fel a képzést, viszonylagosan csekély újdonságtartalommal.

A képzés megítélése szempontjából különös jelentőséget tulajdonítunk annak a ténynek, hogy a képzést közvetlenül követő értékelés alkalmával a tanárok lényegesebben rosszabb – néhány szempont mentén a kettes osztályzathoz közelítő - értéket adtak a tanfolyamra, mint amit mi mérhettünk kérdéseinkkel. Rendkívül ritka az ilyen eset, amikor az utólagos értékelés kedvezőbb, mint a tanfolyam utáni. A jelenségből arra következtetünk, hogy jelentős lehetett a képzéssel elégedetlen tanárok aránya a képzés lezárásakor.

3.3 Hatékony iskolát mindenkinek! Integrált nevelés az óvodai és az iskolai gyakorlatban

A pedagógus továbbképzés tartalmai közül leginkább az esetmegbeszélések és az inklúzióra vonatkozó ismeretek jelentek hasznosítható tudást a tanárok számára, bár hasznosulás tekintetében iskola hatékonyságát meghatározó tényezők is kedvező pontértéket mutatnak. A szegregációra vonatkozó ismeretek, az integrációra vonatkozó gyakorlati ismeretek és a személyközpontú nevelés módszerei úgy látszik, hogy viszonylag kevésbé hasznosíthatók a tanárok számára.

A képzés témáinak hasznosulása átlagosan 52%-ot ért el, ami a képzések összességének 71%-os átlagához viszonyítva jelentősen gyengébb eredmény.

1. táblázat „Hatékony iskolát mindenkinek! Integrált nevelés az óvodai és az iskolai gyakorlatban” című képzés hasznosulása

Tanfolyami ismeret	Hasznosulás %
Szegregációra vonatkozó ismeretek	46
Inklúzióra vonatkozó ismeretek	60
Esetmegbeszélések	61
Az iskola hatékonyságát meghatározó tényezők	57
Az integrációra vonatkozó gyakorlati ismeretek	46
Személyközpontú nevelés módszerei	43
Összesített átlag:	52

Válaszadók száma: 7

Az arányok számítása: Kérdőív 1. kérdésére („Az Ön gyakorlatában mennyire hasznosíthatóak a tanfolyamon megszerzett alábbi ismeretek?”) adott „nagyon jó” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jó” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „részleges” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nincs” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A tanfolyam összességében négyes körüli osztályzatot szerzett, úgy hogy a kitűnő közelébe egyik vizsgált szempont mentén sem került. Legjobb eredményeket az a szervezés, az oktató felkészültsége, az oktató stílusa és az oktató értékelő munkája szempontok mentén igazoltak a tanárok. A vélemények a tananyagok használhatósága és a kapott feladatok megfelelősége szempontjából a közepes színvonalra pozicionálták a képzést.

A tanfolyam befejezését közvetlenül követő értékelés átlageredményei valamivel kedvezőbbnek mutatják a képzést, mint az általunk mért adatok. (34. táblázat)

2. táblázat „Hatékony iskolát mindenkinek! Integrált nevelés az óvodai és az iskolai gyakorlatban” című képzés értékelése osztályzatokkal – a pedagógusok által adott osztályzatok átlaga

Szempont	Osztályzatok átlaga
Az előzetes tájékoztatás	4,1
A szervezés	4,4
Az oktató felkészültsége	4,4
Az oktató stílusa	4,4
Az oktató értékelő munkája	4,4
A képzés tempója	4,1
A kérdés, informálódás lehetősége	3,9
A tananyagok használhatósága	2,7
A kapott feladatok	3,3
A képzés hangulata	4,1
Összesített átlag	3,98

Válaszadók száma: 7

A tanárok munkaterhelésére részleges kaptunk adatokat, ezek azonban nem jeleznek semmi rendkívülit a képzés kapcsán. Akik választ adtak, azok terhelése kis mértékben nőtt a képzés miatt.

3. táblázat A pedagógusok munkaterhelésének változása „Hatékony iskolát mindenkinek! Integrált nevelés az óvodai és az iskolai gyakorlatban” című képzés során

A pedagógus tapasztalata: a továbbképzés idején a munkaterhelése ...	Pedagógusok száma
... csökkent	
... nem változott	
... kis mértékben nőtt	4
... jelentősen nőtt	

Válaszadók száma: 7

A képzésben bemutatott tartalmak újdonság jellege leginkább az integratív nevelés vonatkozásában mutatkoztak meg, azonban minden más esetében szinte pontosan 50%-os értéket jeleztek a tanárok. Más képzések értékeihez viszonyítva ez relatíve kedvezőtlennek mondható.

4. táblázat „Hatékony iskolát mindenkinek! Integrált nevelés az óvodai és az iskolai gyakorlatban” című képzés keretében szerzett új ismeretek

Témák:	Újdonságtartalom %
A különleges bánásmódot igénylő gyerekek	50
Neveléstudomány	50
Integratív nevelés	57
konfliktuskezelési technikák	50
kooperatív tanulási technikák	50
Átlagérték	51

Válaszadók száma: 7

Az arányok számítása: Kérdőív 3. kérdésére (Mely témákban nyújtott Ön számára új ismereteket a továbbképzés?) adott „nagyon jelentős” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jelentős volt” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „közepes volt” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély volt” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nem volt” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A tanárok jövőbeli tevékenysége szempontjából legnagyobb aktivitás a tanulók együttműködésének új módon történő fejlesztése, valamint a személyközpontú nevelés erősítése vonatkozásában várható. Az integrált nevelés és a konfliktuskezelési technikák alkalmazása terén a bizonytalanok vannak a legtöbben.

5. táblázat A pedagógusok tervei „Hatékony iskolát mindenkinek! Integrált nevelés az óvodai és az iskolai gyakorlatban” című képzés befejezése után

Tervezi a jövőben, hogy	igen	nem	talán	jelenleg is végzem	Válaszadók (fő)
... a tanulók együttműködését új módon fejleszti	3		2	2	7
... integrált nevelést végez	1		4	2	7
... konfliktuskezelési technikákat alkalmaz	1		4	2	7
... a személyközpontú nevelést erősíti munkájában	3		2	2	7

A képzés összegző értékelése

A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás intézményei számára lebonyolított pedagógus továbbképzés (Hatékony iskolát mindenkinek! Integrált nevelés az óvodai és az iskolai gyakorlatban) gyengének bizonyult az elméleti ismeretek hasznosíthatósága szempontjából. A tanárok jelentős része érezte úgy, hogy az ismeretek nem igazán támogatják a gyakorlati munkájukat. Hasonló módon visszafogottan nyilatkoztak a tanárok a képzés újdonságtartalmáról. Relatív gyengének tűnt a képzés mozgósító ereje, mindent összevéve azonban a kapott eredmények nem vonják kétségbe a képzés sikerét.

3.4 A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának, integrált nevelésének eszközei (II.)

A pedagógus továbbképzés tartalmi közül leginkább az SNI tanulókra vonatkozó irányelvek és törvényi háttér tűnt hasznosíthatónak a tanárok számára. Ezt követően a tanulási problémák okai és a képességfejlesztés módszerei jelentettek hasznosíthatót a válaszadóknak. A biológiai megközelítéseket alkalmazó „központi idegrendszer működése” témakör tűnt a gyakorlatban kevésbé hasznosíthatónak a tanárok számára.

A képzés témáinak hasznosulása átlagosan 65%-ot ért el, ami a képzések összességének 71%-os átlagához viszonyítva némileg gyengébbnek mondható.

1. táblázat „A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának, integrált nevelésének eszközei (II.)” című képzés hasznosulása

Tanfolyami ismeret	Hasznosulás %
Tanulási problémák okai	69
A központi idegrendszer működése	47
Részképességek elhatárolása	56
A képességfejlesztés módszerei	69
SNI tanulókra vonatkozó irányelvek és törvényi háttér	89
Pszichológiai és pedagógiai vizsgálatok a tanulók megismeréséhez	61
Összesített átlag:	65

Válaszadók száma: 9

Az arányok számítása: Kérdőív 1. kérdésére („Az Ön gyakorlatában mennyire hasznosíthatóak a tanfolyamon megszerzett alábbi ismeretek?”) adott „nagyon jó” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jó” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „részleges” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nincs” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A tanfolyam sok szempontú értékelése alapján az oktató felkészültsége kapta a legjobb átlagot, közel a kitűnőhöz. Ehhez mérten kedvező eredményeket ért el a tanfolyam a szervezés, az oktató stílusa és a képzés hangulata mentén is. A négyesnél kedvezőbb értékeket mutattak az oktató értékelő munkája, a képzés tempója és a kérdezés, informálódás lehetősége szempontok mentén adott visszajelzések is. A közepes értékhez került közelebb a képzés az előzetes tájékoztatás, és a tananyagok használhatósága vonatkozásában.

2. táblázat „A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának, integrált nevelésének eszközei (II.)” című képzés értékelése osztályzatokkal – a pedagógusok által adott osztályzatok átlaga

Szempont	Osztályzatok átlaga
<i>Az előzetes tájékoztatás</i>	3,3
<i>A szervezés</i>	4,8
<i>Az oktató felkészültsége</i>	4,9
<i>Az oktató stílusa</i>	4,7
<i>Az oktató értékelő munkája</i>	4,4
<i>A képzés tempója</i>	4,3
<i>A kérdés, informálódás lehetősége</i>	4,3
<i>A tananyagok használhatósága</i>	3,4
<i>A kapott feladatok</i>	3,6
<i>A képzés hangulata</i>	4,6
Összesített átlag	4,23

Válaszadók száma: 9

A tanárok közül a többségnek nem változott a munkaterhelése vagy néhányuknak kis mértékben nőtt. Volt azonban olyasvalaki is, aki szerint a képzés idején jelentősen nőtt a munkaterhelése.

3. táblázat A pedagógusok munkaterhelésének változása „A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának, integrált nevelésének eszközei (II.)” című képzés során

A pedagógus tapasztalata: a továbbképzés idején a munkaterhelése ...	Pedagógusok száma
... csökkent	
... nem változott	4
... kis mértékben nőtt	3
... jelentősen nőtt	1

Válaszadók száma: 9

A képzésben bemutatott tartalmak újdonság jellege leginkább a diszlexiához, diszgráfiához, diszkalkuliához kapcsolódó ismeretek kapcsán mutatkozott meg. Természetes módon újdonságnak számított a különleges bánásmódot igénylő tanulók fogalma, mely mint ismert gyakori változásokon megy át. a nevelésméleti ismeretek és a tanulási technikákhoz kapcsolódó ismeretek egyaránt valamelyest az 50% feletti tartományban található. Legkevesebb új ismeretet a fejlődés-lélektani ismeretek hordoztak.

4. táblázat „A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának, integrált nevelésének eszközei (II.)” című képzés keretében szerzett új ismeretek

Témák:	Újdonságtartalom %
Fejlődés-lélektani ismeretek	46
Különleges bánásmódot igénylő tanulók fogalma	58
Nevelésméleti ismeretek	54
Diszlexiához, diszgráfiához, diszkalkuliához kapcsolódó ismeretek	75
Tanulási technikákhoz kapcsolódó ismeretek	53
Átlagérték	57

Válaszadók száma: 9

Az arányok számítása: Kérdőív 3. kérdésére (Mely témákban nyújtott Ön számára új ismereteket a továbbképzés?) adott „nagyon jelentős” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jelentős volt” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „közepes volt” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély volt” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nem volt” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A tanárok jövőbeli tevékenysége szempontjából leginkább a kooperatív technikák alkalmazása tűnik ígéretesnek. A részképességet felmérő tesztek alkalmazása vonatkozásában inkább azok vannak többen, akik egyelőre bizonytalanok. Szerencsés, hogy a tanulók tanulási technikáit fejlesztésre kevesen mondták, hogy a jövőben ezt fogják tenni, mivel a jelentős azoknak a száma, akik jelenleg is végzik ezt.

5. táblázat A pedagógusok tervei „A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának, integrált nevelésének eszközei (II.)” című képzés befejezése után

Tervezi a jövőben, hogy	igen	nem	talán	jelenleg is végzem	Válaszadók (fő)
... részképességet felmérő tesztet alkalmaz	2	1	5		8
... a tanulók tanulási technikáit fejleszti	2			7	9
... egyéni fejlesztői módszereket alkalmaz	1	1	1	4	7
... kooperatív technikát alkalmaz	4	1	1	3	9

A képzés összegző értékelése

A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás intézményei számára lebonyolított pedagógus továbbképzés (A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának, integrált nevelésének eszközei (II.)) megfelelt a képzések irányában támasztott elvárásoknak. Megfelelő hasznosítható tudást biztosított a tanároknak, bizonyos területeken újdonságot hozott és a kooperatív technikák alkalmazása terén kedvezően befolyásolta a tanárok egy jelentős részének jövőbeli terveit.

3.5 Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése

A pedagógus továbbképzés tartalmi közül leginkább a humanisztikus pszichológia jelentett alkalmazható tudást a tanárok számára, azonban sok más tényező mentén is hasznosítható ismereteket kaptak. Ilyennek bizonyultak mindenek előtt az empátia, tolerancia fejlesztése, valamint az esetmegbeszélés módszertana.

A képzés témáinak hasznosulása átlagosan 85%-ot ért el, ami a képzések összességének 71%-os átlagához viszonyítva rendkívül jónak mondható.

1. táblázat „Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése” című képzés hasznosulása

Tanfolyami ismeret	Hasznosulás %
Esetmegbeszélés módszertana	88
Segítő kapcsolatra vonatkozó ismeretek	75
Empátia, tolerancia fejlesztése	88
Iskolai konfliktusos esetek elemzése	83
Konfliktuskezelési minták	79
Humanisztikus pszichológia	96
Összesített átlag:	85

Válaszadók száma: 6

Az arányok számítása: Kérdőív 1. kérdésére („Az Ön gyakorlatában mennyire hasznosíthatóak a tanfolyamon megszerzett alábbi ismeretek?”) adott „nagyon jó” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jó” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „részleges” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nincs” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A képzés kedvező megítélést mutatja, hogy minden vonatkozásban 4,5 feletti átlagot ért el tanárok véleményei alapján. Figyelemre méltó, hogy az oktató felkészültsége, a kérdés, informálódás lehetősége, valamint a képzés hangulata tényezők mentén kitűnőnek értékelték a képzést a megkérdezett résztvevők. A tanfolyam befejezését közvetlenül követő értékelés átlageredményei legjobb értéket a „tanfolyam előkészítettsége, szervezettsége” változó mentén érték el (4,8). (20. táblázat) A tanárok összesítő értékelése közepesre (3,3) értékelte a képzést a tanfolyam befejeztével.

2. táblázat „Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése” című képzés értékelése osztályzatokkal – a pedagógusok által adott osztályzatok átlaga

<i>Szempont</i>	<i>Osztályzatok átlaga</i>
<i>Az előzetes tájékoztatás</i>	4,5
<i>A szervezés</i>	4,7
<i>Az oktató felkészültsége</i>	5
<i>Az oktató stílusa</i>	4,8
<i>Az oktató értékelő munkája</i>	4,7
<i>A képzés tempója</i>	4,7
<i>A kérdés, informálódás lehetősége</i>	5
<i>A tananyagok használhatósága</i>	4,7
<i>A kapott feladatok</i>	4,5
<i>A képzés hangulata</i>	5
Összesített átlag	4,76

Válaszadók száma: 6

A képzés során a tanárok egy részének nem változott, más részének kis mértékben nőtt a munkaterhelése.

3. táblázat A pedagógusok munkaterhelésének változása „Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése” című képzés során

A pedagógus tapasztalata: a továbbképzés idején a munkaterhelése ...	Pedagógusok száma
... csökkent	
... nem változott	3
... kis mértékben nőtt	3
... jelentősen nőtt	

Válaszadók száma: 6

A képzésben bemutatott tartalmak újdonság jellege leginkább konfliktuskezelés mentén mutatkozott meg, de lényegében valamennyi más téma nagyon jelentős újdonságtartalmakkal szolgált.

4. táblázat „Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése” című képzés keretében szerzett új ismeretek

<i>Témák:</i>	<i>Újdonságtartalom %</i>
Személyközpontú nevelés (pedagógia)	75
Csoportfolyamatok értelmezése	79
Konfliktuskezelés	96
Értő figyelemre vonatkozó ismeretek	79
Kapcsolati krízisek kezelése	79
Átlagérték	82

Válaszadók száma: 6

Az arányok számítása: Kérdőív 3. kérdésére (Mely témákban nyújtott Ön számára új ismereteket a továbbképzés?) adott „nagyon jelentős” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jelentős volt” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „közepes volt” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély volt” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nem volt” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A tanárok jövőbeli tevékenysége szempontjából ugyancsak megfigyelhető a képzés sikeressége. A válaszadók jelentős része állította, hogy a tanultakat a jövőben a gyakorlatban is alkalmazza.

5. táblázat A pedagógusok tervei „Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése” című képzés befejezése után

Tervezi a jövőben, hogy	igen	nem	talán	jelenleg is végzem	Válaszadók (fő)
... segítő beszélgetés módszereit alkalmazza	5			1	6
... pedagógiai mentálhigiénés esetmegbeszélés módszereit használja	4		1	1	6
... konfliktuskezelést végez	5			1	6
... a humanisztikus pszichológia elveit alkalmazza	4			2	6

A képzés összegző értékelése

A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás intézményei számára lebonyolított pedagógus továbbképzés (Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése) a legjobban hasznosítható képzések közé sorolható. Mind a képzés témának alkalmazhatósága, mind azok újdonság tartalma egyaránt a siker jelei, ahogyan az is, hogy a tanárok között sokan vannak, akik a képzés hatására alakítják jövőbeli pedagógiai gyakorlatukat. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a tanfolyam utáni értékelés során közepes közelinek értékelték az elvárt célok megvalósításának sikerét, és ehhez közeli értéket adott „a tanfolyam előadójával való kommunikáció” is. Ezek azt jelzik, hogy az oktatók teljesítménye a közepes szinthez állhatott közel.

3.6 Az iskolai és az óvodai közösségek működési törvényszerűségei

A pedagógus továbbképzés tartalmi közül leginkább a csoportlélektani fogalmak gyakorlati megközelítése bizonyult hasznosíthatónak, de kevéssel maradt el ettől a csoportnormák kialakítását segítő játékok témája. A vizsgált témák mindegyike jelentős hasznosulással rendelkezett.

A képzés témáinak hasznosulása átlagosan 71%-ot ért el, ami tökéletesen azonos a képzések összességének 71%-os átlagával.

1. táblázat „Az iskolai és az óvodai közösségek működési törvényszerűségei” című képzés hasznosulása

Tanfolyami ismeret	Hasznosulás %
Az iskolai közösségek működésének törvényszerűségei	69
A csoportlélektani fogalmak gyakorlati megközelítése	79
A csoporttá alakulás módszertani eszközei	69
Kirekesztő csoportfolyamatok ismerete	71
Iskolai közösség és a vezetőség közötti kapcsolat elemzése	63
Csoportnormák kialakítását segítő játékok	72
Összesített átlag:	71

Válaszadók száma: 8

Az arányok számítása: Kérdőív 1. kérdésére („Az Ön gyakorlatában mennyire hasznosíthatóak a tanfolyamon megszerzett alábbi ismeretek?”) adott „nagyon jó” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jó” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „részleges” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nincs” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A képzés több szempontú értékelése azt mutatja, hogy az eredmények a négyes és közepes közötti tartományba esnek, kivéve ez alól az előzetes tájékoztatás szempontja, mely a még megfelelő érték közelébe került. Az oktató felkészültsége, az oktató stílusa mutatók kevésbé sikeres előadóra utalnak, ezek az értékek általában magasabbak más képzéseknél.

A tanfolyam befejezését közvetlenül követő értékelés átlageredményei leginkább az előadóra vonatkozóan mutatnak kedvező eredményt. (21. táblázat)

2. táblázat „Az iskolai és az óvodai közösségek működési törvényszerűségei” című képzés értékelése osztályzatokkal – a pedagógusok által adott osztályzatok átlaga

Szempont	Osztályzatok átlaga
Az előzetes tájékoztatás	2,3
A szervezés	4
Az oktató felkészültsége	4,3
Az oktató stílusa	4,1
Az oktató értékelő munkája	3,6
A képzés tempója	3,5
A kérdés, informálódás lehetősége	4,1
A tananyagok használhatósága	3,3
A kapott feladatok	3,4
A képzés hangulata	3,8
Összesített átlag	3,64

Válaszadók száma: 8

A tanárok munkaterhelése nem változott vagy kis mértékben nőtt a képzés alatt. Egyetlen válaszadó a munkaterhek jelentős növekedését jelezte vissza.

3. táblázat A pedagógusok munkaterhelésének változása „Az iskolai és az óvodai közösségek működési törvényszerűségei” című képzés során

A pedagógus tapasztalata: a továbbképzés idején a munkaterhelése ...	Pedagógusok száma
... csökkent	
... nem változott	3
... kis mértékben nőtt	4
... jelentősen nőtt	1

Válaszadók száma: 8

A képzésben bemutatott tartalmak újdonság jellege leginkább a csoportszerepek jellemzői és a csoportlélektani alapfogalmak tananyagrészek kapcsán mutatkoztak meg. Megjegyzendő, hogy egyik vizsgált szempont alapján sem került 50% alá az újdonságtartalom mutatója.

4. táblázat „Az iskolai és az óvodai közösségek működési törvényszerűségei” című képzés keretében szerzett új ismeretek

<i>Témák:</i>	<i>Újdonságtartalom %</i>
Csoportlélektani alapfogalmak	69
A vezetővel kapcsolatos indulat-átviteli jelenségek	57
Csoportszerepek jellemzői	66
Csoportfejlődés segítése iskolai közösségekben	59
A vezető szerepe a csoportban	56
Átlagérték	61

Válaszadók száma: 8

Az arányok számítása: Kérdőív 3. kérdésére (Mely témákban nyújtott Ön számára új ismereteket a továbbképzés?) adott „nagyon jelentős” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jelentős volt” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „közepes volt” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély volt” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nem volt” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A tanárok jövőbeli tevékenységét vizsgálva úgy látszik, vegyes hatásokat ért el a képzés. Vannak akik a képzés hatására a tanulócsoporthoz identitását új módszerekkel fejlesztik, illetve a csoportnormák kialakítását segítő játékokat alkalmaznak. A destruktív csoportfolyamatok átformálásával már kevesebben próbálkoznak és vannak, akik az ilyen jellegű kihívásokra nemet mondtak.

5. táblázat A pedagógusok tervei „Az iskolai és az óvodai közösségek működési törvényszerűségei” című képzés befejezése után

Tervezi a jövőben, hogy	igen	nem	talán	jelenleg is végzem	Válaszadók (fő)
... szociometriai felmérést alkalmaz	1	1	5	1	8
... destruktív csoportfolyamatok átformálásával próbálkozik	3	2	3		8
... Csoportnormák kialakítását segítő játékokat alkalmaz	4			3	7
... A tanulócsoporthoz identitását új módszerekkel fejleszti	5		1	2	8

A képzés összegző értékelése

A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás intézményei számára lebonyolított pedagógus továbbképzés (Az iskolai és az óvodai közösségek működési törvényszerűségei) átlagosnak mondható a közvetített tartalmak hasznossága szempontjából, a tartalmak újdonsága szempontjából. Néhány értékelési szempont alapján a képzés a kevésbé sikeresek közé sorolható, ugyanakkor mozgósító ereje szintén átlagosan jónak mondható. A képzés egészében megfelel az elvárásoknak.

3.7 Projektmódszer, projekt-alapú oktatás

A pedagógus továbbképzés tartalmai közül leginkább a kooperatív tanulás és a projekttemák, projektötletek, valamint a projekt alapú oktatás ismérvei, alapelvei témaköre bizonyult hasznosíthatónak a tanárok számára. Kevésbé hasznosak voltak a eddigi projekt-tapasztalatok összegyűjtésének feladatai, és egészen jelentéktelennek bizonyult a „TÁ-TI-TI-TÁ módszer alapelvei, alkalmazása” téma.

A képzés témáinak hasznosulása átlagosan 58%-ot ért el, ami a képzések összességének 71%-os átlagához viszonyítva jelentősen alacsonyabbnak mondható.

1. táblázat „Projektmódszer, projekt-alapú oktatás” című képzés hasznosulása

Tanfolyami ismeret	Hasznosulás %
Eddigi projekt-tapasztalatok összegyűjtése	63
A projekt alapú oktatás ismérvei, alapelvei	67
A kooperatív tanulás	71
A TÁ-TI-TI-TÁ módszer alapelvei, alkalmazása	25
Projekttemák, projektötletek	70
Az intézményszintű projektek	50
Összesített átlag:	58

Válaszadók száma: 6

Az arányok számítása: Kérdőív 1. kérdésére („Az Ön gyakorlatában mennyire hasznosíthatóak a tanfolyamon megszerzett alábbi ismeretek?”) adott „nagyon jó” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jó” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „részleges” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nincs” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A továbbképzés több szempont alapján megvalósult minősítése 3,7-es átlageredményt hozott. A legnagyobb elégedettség az oktató felkészültsége és az oktató stílusa változók mentén volt mérhető, azonban ezek az eredmények is a négyes – azaz a jó – értékhez estek közel. Pontosan négyesre értékelték a tanárok a képzés hangulatát, a kérdezés informálódás lehetőségét és az oktató értékelő munkáját. Valamivel a négyes szint alá került a tananyagok használhatósága és a kapott feladatok megfelelősége. A közepes értékhez állt közelebb a képzés tempója és az előzetes tájékoztatás változók mentén osztályzat.

A tanfolyam befejezését közvetlenül követő értékelés átlageredményei a képzésre vonatkozóan kedvező képet nyújtanak. (22. táblázat) Az oktató tanfolyamra való felkészültsége és az oktatáshoz való hozzáállása egyaránt jeles (5) értékelést kaptak.

2. táblázat „Projektmódszer, projekt-alapú oktatás” című képzés értékelése osztályzatokkal – a pedagógusok által adott osztályzatok átlaga

Szempont	Osztályzatok átlaga
Az előzetes tájékoztatás	2,5
A szervezés	3,5
Az oktató felkészültsége	4,2
Az oktató stílusa	4,2
Az oktató értékelő munkája	4
A képzés tempója	3,3
A kérdezés, informálódás lehetősége	4
A tananyagok használhatósága	3,8
A kapott feladatok	3,8
A képzés hangulata	4
Összesített átlag	3,73

Válaszadók száma: 6

A képzés idején a tanárok munkaterhelése változó módon alakult. Legtöbben kis mértékű munkaterhelés növekedést jeleztek vissza, néhányan azt állították, hogy nem változott munkaterhelésük, és egy pedagógus a munkaterhelés csökkenéséről számolt be.

3. táblázat A pedagógusok munkaterhelésének változása „Projekt módszer, projekt-alapú oktatás” című képzés során

A pedagógus tapasztalata: a továbbképzés idején a munkaterhelése ...	Pedagógusok száma
... csökkent	1
... nem változott	2
... kis mértékben nőtt	3
... jelentősen nőtt	

Válaszadók száma: 6

A képzésben bemutatott tartalmak újdonság jellege leginkább a projekt tervezésének és megvalósításának lépései témakör vonatkozásában mutatkozott meg. Ezt követték a szintén magas újdonságtartalommal rendelkező projekt meghatározás és projektoktatás témakörök. Az átlagérték alatti újdonságtartalma volt a „projektnapok, projekthét, témahét” és a „projekt módszer szerepe a kompetencia alapú oktatásban” témáknak.

4. táblázat „Projekt módszer, projekt-alapú oktatás” című képzés keretében szerzett új ismeretek

Témák:	Újdonságtartalom %
A projektoktatás története	63
A projekt meghatározása	67
A projektek tervezésének és megvalósításának lépései	75
Projektnapok, projekthét, témahét	58
A projekt módszer szerepe a kompetencia alapú oktatásban	58
Átlagérték	64

Válaszadók száma: 6

Az arányok számítása: Kérdőív 3. kérdésére (Mely témákban nyújtott Ön számára új ismereteket a továbbképzés?) adott „nagyon jelentős” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jelentős volt” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „közepes volt” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély volt” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nem volt” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A tanárok jövőbeli tevékenysége szempontjából a képzés csekély hatékonysággal jellemezhető. Relatíve kevesen mondták, hogy a jövőben intézményszintű projektben vesznek részt, vagy hogy projekthetet, témahetet tartanak. Magas volt viszont azoknak a száma, akik egyértelműen elutasították ezeket az oktatási formákat. Csupán néhányan tartoztak a bizonytalan kisebbség körébe, akik tehát nem zárják ki annak a lehetőségét, hogy a jövőben aktivizálják magukat a projekt megvalósítások terén.

5. táblázat A pedagógusok tervei „Projekt módszer, projekt-alapú oktatás” című képzés befejezése után

Tervezi a jövőben, hogy	igen	nem	talán	jelenleg is végzem	Válaszadók (fő)
... projektnapot szervez	-	4	2		6
... intézményszintű projektben vesz részt	1	4	1		6
... projekthetet vagy témahetet tart	1	5			6
... a tanultak alapján projektet kezdeményez	1	2	2	1	6

A képzés összegző értékelése

A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás intézményei számára lebonyolított pedagógus továbbképzés (Projekt módszer, projekt-alapú oktatás) hasznosíthatósága az átlag alatt maradt, a közölt információk újdonsága pedig az átlag körüli – szokványos - értékeket érte el. Sajátos jellemzője a képzésnek, hogy annak csekély eredménye mutatkozott a tanárok jövőbeli tevékenységei szempontjából. A projektmegvalósítás mellőzésének hátterét csak részletesebb vizsgálat során tárhatnánk fel.

3.8 A kompetencia alapú tananyagfejlesztés

A pedagógus továbbképzés tartalmai közül leginkább az objektumok mozgatás Flash-ben témakör bizonyult a tanárok számára hasznosíthatónak, mint az az elért 100-as érték jelez. Hasonlóan kedvezően hasznosíthatónak ítélték a képelemek használata témakört. Az animáció típusok és a maszkolás is jól hasznosítható ismereteknek bizonyultak. Egyedül az ActionScript3 nyelv alapjai tűntek kevésbé hasznosíthatónak a tanárok számára.

A képzés témáinak hasznosulása átlagosan 79%-ot ért el, ami a képzések összességének 71%-os átlagához viszonyítva meglehetősen jónak mondható.

1. táblázat „A kompetencia alapú tananyagfejlesztés” című képzés hasznosulása

Tanfolyami ismeret	Hasznosulás %
Animáció típusok	82
A Flash multimédia fejlesztő rendszer	71
Az ActionScript3 nyelv alapjai	54
Objektumok mozgatása Flash-ben	100
Képelemek használata	93
Maszkolás	71
Összesített átlag:	79

Válaszadók száma: 7

Az arányok számítása: Kérdőív 1. kérdésére („Az Ön gyakorlatában mennyire hasznosíthatóak a tanfolyamon megszerzett alábbi ismeretek?”) adott „nagyon jó” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jó” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „részleges” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nincs” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A képzés értékelése számos tényező mentén elérte a maximális – jeles – értéket. Ilyennek bizonyultak az oktató felkészültsége és stílusa, az oktató értékelő munkája, valamint a képzés hangulata. E tényezők együttesen azt sejtetik, hogy az egyik legjobban teljesítő munkatárs került a kompetencia alapú tananyagfejlesztés kapcsán az iskolákba. A képzés más tényezők mentén is rendkívül jó minősítést kapott, így kimagasló a szervezés és a kapott feladatok minősége is. Relatív

kedvezőtlennek tűnő 4,3-es átlagérték a képzés tempója vonatkozásában a tanárok munkaterhelése alapján értékelhető.

2. táblázat „A kompetencia alapú tananyagfejlesztés” című képzés értékelése osztályzatokkal – a pedagógusok által adott osztályzatok átlaga

<i>Szempont</i>	<i>Osztályzatok átlaga</i>
<i>Az előzetes tájékoztatás</i>	4,3
<i>A szervezés</i>	4,9
<i>Az oktató felkészültsége</i>	5
<i>Az oktató stílusa</i>	5
<i>Az oktató értékelő munkája</i>	5
<i>A képzés tempója</i>	4,3
<i>A kérdezés, informálódás lehetősége</i>	4,6
<i>A tananyagok használhatósága</i>	4,1
<i>A kapott feladatok</i>	4,9
<i>A képzés hangulata</i>	5
Összesített átlag	4,71

Válaszadók száma: 7

A tanárok véleménye alapján a képzés idején viszonylag sokan lehettek, akik számára a képzés miatt nőttek a munkaterhek. Hárman állították, hogy jelentősen nőtt munkaterhük, ugyancsak hárman, hogy kis mértékben nőtt és egyvalaki állította, hogy nem változott.

3. táblázat A pedagógusok munkaterhelésének változása „A kompetencia alapú tananyagfejlesztés” című képzés során

A pedagógus tapasztalata: a továbbképzés idején a munkaterhelése ...	Pedagógusok száma
... csökkent	
... nem változott	1
... kis mértékben nőtt	3
... jelentősen nőtt	3

Válaszadók száma: 7

A képzésben bemutatott tartalmak újdonság jellege leginkább a Flash-ben rejlő lehetőségek témája kapcsán mutatkozott meg. Jelentős újdonság szerepet játszott az animáció típusok témája is. Más képzésekhez viszonyítva lényegében valamennyi témának magas újdonságtartalma volt.

4. táblázat „A kompetencia alapú tananyagfejlesztés” című képzés keretében szerzett új ismeretek

<i>Témák:</i>	<i>Újdonságtartalom %</i>
Multimédia fejlesztés	68
Animáció típusok	75
A Flash-ben rejlő lehetőségek	93
Az animációk oktatási alkalmazása	61
Az inverz kinematika	79
Átlagérték	75

Válaszadók száma: 7

Az arányok számítása: Kérdőív 3. kérdésére (Mely témákban nyújtott Ön számára új ismereteket a továbbképzés?) adott „nagyon jelentős” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jelentős volt” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „közepes volt” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély volt” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nem volt” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A tanárok jövőbeli tevékenysége szempontjából a képzés magas hatékonyságúnak bizonyult. A tanultakat a résztvevők körülbelül fele hasznosítani fogja a jövőbeli gyakorlati munkája során. A tanárok másik része bizonytalan a tanultak alkalmazásában, azonban vannak néhányan, akik már jelenleg is használja a tanfolyamon megerősített ismereteket.

5. táblázat A pedagógusok tervei „A kompetencia alapú tananyagfejlesztés” című képzés befejezése után

Tervezi a jövőben, hogy	igen	nem	talán	jelenleg is végzem	Válaszadók (fő)
... oktatási animációt készít	4		3		7
... használja a Flash multimédia fejlesztő rendszert	2		5		7
... kompetencia alapú oktatásban digitális tananyagokat használ	3		1	3	7
... vizsgamunkáját az oktatásban felhasználja	3		1	3	7

A képzés összegző értékelése

A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás intézményei számára lebonyolított pedagógus továbbképzés (A kompetencia alapú tananyagfejlesztés) által prezentált ismeretek az átlag feletti hasznosíthatósággal rendelkeztek a tanárok számára. Hasonlóan kedvező kép rajzolódik ki a képzés újdonságtartalma és a tanárok értékelése alapján. A tanárok jövőbeli terveit is figyelembe véve a továbbképzés az egyik leginkább eredményes akciónak bizonyult a társulás fejlesztése vonatkozásában. A képzésnek különös jelentőséget ad, hogy a fejlesztési program tananyag fejlesztési célokat is kitűzött.

3.9 A digitális tananyagok fejlesztésének, felhasználásának és értékelésének alapismeretei

A pedagógus továbbképzés tartalmi közül leginkább a „digitális tananyagok alkalmazási lehetőségei” és a „digitális tudásbázisok kezelése” témakörök kaptak hasznos minősítést. Magas pontszámok bizonyítják a „tananyagfejlesztés modelljei, kompetenciái” iránti érdeklődést.

A képzés témáinak hasznosulása átlagosan 71%-ot ért el, ami azonos a képzések összességének 71%-os átlag értékével.

1. táblázat „A digitális tananyagok fejlesztésének, felhasználásának és értékelésének alapismeretei” című képzés hasznosulása

Tanfolyami ismeret	Hasznosulás %
A digitális tananyagok alkalmazási lehetőségei	82
A digitális tudásbázisok kezelése	79
A tananyagfejlesztés modelljei, kompetenciái	71
A tananyagelemek metaadat struktúrái és szabványai	67
Az interaktív oktatási folyamatok felhasználási lehetőségei	64
A digitális tananyagokhoz fejleszthető tudásvisszajelzés, értékelés	64
Összesített átlag:	71

Válaszadók száma: 8

Az arányok számítása: Kérdőív 1. kérdésére („Az Ön gyakorlatában mennyire hasznosíthatóak a tanfolyamon megszerzett alábbi ismeretek?”) adott „nagyon jó” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jó” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „részleges” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nincs” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A képzés eredményességét bizonyítja, hogy valamennyi vizsgált szempont alapján négyes értéknél jobb átlagot szerzett. Leginkább az oktató értékelő munkája és a kérdezés, informálódás lehetősége bizonyult magasra értékeltnek a tanárok részéről.

A tanfolyam befejezését közvetlenül követő értékelés átlageredményei is igazolják az általunk kapott értékeket. Számos vizsgálati szempontot alapul véve minden átlag osztályzat 4,3 érték fölé pozícionálódott. (33. táblázat)

2. táblázat „A digitális tananyagok fejlesztésének, felhasználásának és értékelésének alapismeretei” című képzés értékelése osztályzatokkal – a pedagógusok által adott osztályzatok átlaga

<i>Szempont</i>	<i>Osztályzatok átlaga</i>
<i>Az előzetes tájékoztatás</i>	4,3
<i>A szervezés</i>	4,6
<i>Az oktató felkészültsége</i>	4,8
<i>Az oktató stílusa</i>	4,8
<i>Az oktató értékelő munkája</i>	4,9
<i>A képzés tempója</i>	4,1
<i>A kérdezés, informálódás lehetősége</i>	4,9
<i>A tananyagok használhatósága</i>	4
<i>A kapott feladatok</i>	4,6
<i>A képzés hangulata</i>	5
Összesített átlag	4,6

Válaszadók száma: 8

A képzés időbeli ütemezése is sikeresnek bizonyult. A válaszadók körében négyen jelezték, hogy terhelésük nem változott, egyvalaki szerint csökkent a munkaterhelés a képzés idején, és csupán néhányan voltak olyanok, akik szerint kis mértékben nőtt a munkaterhelésük.

3. táblázat A pedagógusok munkaterhelésének változása „A digitális tananyagok fejlesztésének, felhasználásának és értékelésének alapismeretei” című képzés során

A pedagógus tapasztalata: a továbbképzés idején a munkaterhelése ...	Pedagógusok száma
... csökkent	1
... nem változott	4
... kis mértékben nőtt	2
... jelentősen nőtt	

Válaszadók száma: 7

A képzésben bemutatott tartalmak újdonság jellege leginkább a digitális tananyagok megismerése és értékelése témában, illetve az interaktivitás szerepe és jelentősége témakörök mentén mutatkozott meg a tanárok számára. Kevésbé tartották újdonságnak a digitális tananyagok tanulási folyamatba illeszthetőségének kritériumai és az oktatástechnológia fejlődése és távlati témaköröket.

4. táblázat „A digitális tananyagok fejlesztésének, felhasználásának és értékelésének alapismeretei” című képzés keretében szerzett új ismeretek

<i>Témák:</i>	<i>Újdonságtartalom %</i>
Az oktatástechnológia fejlődése és távlatai	64
Az interaktivitás szerepe és jelentősége	79
A digitális tananyagok megismerése és értékelése	83
A digitális tananyagok tanulási folyamatba illeszthetőségének kritériumai	68
A tanulás média-támogatásának folyamata	64
Átlagérték	72

Válaszadók száma: 8

Az arányok számítása: Kérdőív 3. kérdésére (Mely témákban nyújtott Ön számára új ismereteket a továbbképzés?) adott „nagyon jelentős” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jelentős volt” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „közepes volt” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély volt” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nem volt” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A tanárok jövőbeli tevékenysége szempontjából a képzés kedvező eredményeket hozott. Jelentős azok száma, akik interaktív oktatási projektet alkalmaznak a jövőben, vagy akik e-learning rendszert (tanulásmenedzsment rendszert) használnak az oktatásban. A digitális tananyagfejlesztés tekintetében azonban kevésbé bizonyult sikeresnek a projekt. Csupán egy oktató jelezte, hogy ilyesmit biztosan tesz a jövőben, miközben hárman azt jelezték, hogy talán tesznek ilyet.

5. táblázat A pedagógusok tervei „A digitális tananyagok fejlesztésének, felhasználásának és értékelésének alapismeretei” című képzés befejezése után

Tervezi a jövőben, hogy	igen	nem	talán	jelenleg is végzem	Válaszadók (fő)
... interaktív oktatási projektet alkalmaz	6	1		1	8
... digitális tananyagot fejleszt	1	3	3	1	8
... e-learning rendszert (tanulásmenedzsment rendszert) használ az oktatásban	7		1		8
... digitális tudásbázist használ	7	1			8

A képzés összegző értékelése

A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás intézményei számára lebonyolított pedagógus továbbképzés (A digitális tananyagok fejlesztésének, felhasználásának és értékelésének alapismeretei) sikeresnek tekinthető az átadott és hasznosuló tudás szempontjából. A tanárok nagyon jól hasznosíthatónak ítélték a hallottakat, átlag feletti elégedettséget fejeztek ki a képzés irányában. Egyedül a digitális tananyagok tekintetében bizonyult részlegesen eredményesnek a képzés, ami minden jel szerint annak tudható be, hogy a tanároknak csupán egy része érez indítást tananyagfejlesztésre.

3.10 Pedagógusok felkészítése a mérés-értékelési (MEER) keretrendszer önálló használatára, a rendszerben rejlő lehetőségek mindennapi munkájukban történő gyakorlati hasznosítására

A pedagógus továbbképzés tartalmi közül leginkább a kérdőív és feladatlap készítés metodológiája témakör, valamint az értékelési eljárások témakör bizonyult hasznosíthatónak a tanárok számára. Nem sokkal ezek mögött – 81 ponttal – található a mérés metodológiára vonatkozó ismeretek. Nagyban hasznosíthatónak tűnt az értékelés elmélete és a kompetencia alapú értékelés ismeretcsoport is. A képzés témáinak hasznosulása átlagosan 79%-ot ért el, ami a képzések összességének 71%-os átlagához viszonyítva kedvező eredménynek mondható.

1. táblázat „Pedagógusok felkészítése a mérés-értékelési (MEER) keretrendszer önálló használatára, a rendszerben rejlő lehetőségek mindennapi munkájukban történő gyakorlati hasznosítására” című képzés hasznosulása

Tanfolyami ismeret	Hasznosulás %
Értékelési eljárások, módszerek	84
Kompetencia alapú értékelés	75
MEER rendszer használatára vonatkozó ismeretek	69
Kérdőív és feladatlap készítés metodológiája	88
Az értékelés elmélete	75
Mérés metodológia	81
Összesített átlag:	79

Válaszadók száma: 8

Az arányok számítása: Kérdőív 1. kérdésére („Az Ön gyakorlatában mennyire hasznosíthatóak a tanfolyamon megszerzett alábbi ismeretek?”) adott „nagyon jó” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jó” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „részleges” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nincs” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A tanfolyam több szempontú vizsgálata az „oktató stílusa”, a „képzés hangulata”, a kérdezés és informálódás lehetősége, és az oktató felkészültsége terén hozott kitűnő eredményeket. Szintén nagyon jóra értékelték a válaszadók a szervezést és az oktató értékelő munkáját. Jó, azaz négyes érték körüli pozíciót szerzett az előzetes tájékoztatás, a képzés tempója, és a kapott feladatok. A tanfolyam befejezését közvetlenül követő értékelés átlageredményei szokványos módon valamivel kedvezőbb képet festenek a képzésről, mint az általunk gyűjtött adatok. (35. táblázat)

2. táblázat „Pedagógusok felkészítése a mérés-értékelési (MEER) keretrendszer önálló használatára, a rendszerben rejlő lehetőségek mindennapi munkájukban történő gyakorlati hasznosítására” című képzés értékelése osztályzatokkal – a pedagógusok által adott osztályzatok átlaga

Szempont	Osztályzatok átlaga
Az előzetes tájékoztatás	3,9
A szervezés	4,5
Az oktató felkészültsége	4,8
Az oktató stílusa	5
Az oktató értékelő munkája	4,5
A képzés tempója	4
A kérdezés, informálódás lehetősége	4,8
A tananyagok használhatósága	3,5
A kapott feladatok	3,8
A képzés hangulata	4,9
Összesített átlag	4,37

Válaszadók száma: 8

A tanárok munkaterhelése szokványos módon alakult a képzés ideje alatt. Négyen állították, hogy nem változott, ugyancsak négyen, hogy kis mértékben növekedett.

3. táblázat A pedagógusok munkaterhelésének változása „Pedagógusok felkészítése a mérés-értékelési (MEER) keretrendszer önálló használatára, a rendszerben rejlő lehetőségek mindennapi munkájukban történő gyakorlati hasznosítására” című képzés során

A pedagógus tapasztalata: a továbbképzés idején a munkaterhelése ...	Pedagógusok száma
... csökkent	
... nem változott	4
... kis mértékben nőtt	4
... jelentősen nőtt	

Válaszadók száma: 8

A képzésben bemutatott tartalmak újdonság jellege leginkább a MEER keretrendszer megismeréséhez kapcsolódott. közel 20 százalékkal kevesebb értéken pozícionálódott az értékelés módszereinek változásai témakör, a mérés oktatásban betöltött szerepe témakör, valamint a mérés pedagógiai szakmai kompetenciái téma. A legcsekélyebb újdonságtartalma az IKT-eszközök mérésbeli használatának volt.

4. táblázat „Pedagógusok felkészítése a mérés-értékelési (MEER) keretrendszer önálló használatára, a rendszerben rejlő lehetőségek mindennapi munkájukban történő gyakorlati hasznosítására” című képzés keretében szerzett új ismeretek

Témák:	Újdonságtartalom %
Az értékelés módszereinek változásai	66
A MEER keretrendszer	84
A mérés oktatásban betöltött szerepe	66
Az IKT eszközök használata a mérésben	53
A pedagógiai mérés szakmai kompetenciái	63
Átlagérték	66

Válaszadók száma: 8

Az arányok számítása: Kérdőív 3. kérdésére (Mely témákban nyújtott Ön számára új ismereteket a továbbképzés?) adott „nagyon jelentős” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jelentős volt” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „közepes volt” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély volt” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nem volt” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A tanárok jövőbeli tevékenysége szempontjából a képzés részeleges sikereket érhetett el. Egyfelől az oktatott ismeretek egy részét a tanárok már eddig is használták. Az IKT-eszközök esetében például hatan jelezték vissza, hogy jelenlegi is alkalmaznak és csupán egyvalaki esetében volt aktuális, hogy a jövőben intenzívebben alkalmazza az IKT-eszközöket. Az elektronikus tesztek készítése, a MEER rendszer gyakorlati alkalmazása és a kompetencia alapú értékelés azonban három pedagógus számára is betervezett jövőbeli tevékenységgé vált a képzés eredményeként.

5. táblázat A pedagógusok terveit „Pedagógusok felkészítése a mérés-értékelési (MEER) keretrendszer önálló használatára, a rendszerben rejlő lehetőségek mindennapi munkájukban történő gyakorlati hasznosítására” című képzés befejezése után

Tervezi a jövőben, hogy	igen	nem	talán	jelenleg is végzem	Válaszadók (fő)
... elektronikus tesztet készít	3	2		3	8
... az IKT eszközöket intenzívebben használ a munkájában	1	1		6	8
... a MEER rendszert alkalmazza a gyakorlatban	3	2	3		8
... kompetencia alapú értékelést végez	3		3	2	8

A képzés összegző értékelése

A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás intézményei számára lebonyolított pedagógus továbbképzés (Pedagógusok felkészítése a mérés-értékelési (MEER) keretrendszer önálló használatára, a rendszerben rejlő lehetőségek mindennapi munkájukban történő gyakorlati hasznosítására) képzés kifejezetten kedvező eredményeket ért el a témák hasznosíthatósága és azok újdonságtartalma szempontjából. Az adatok alapján az feltételezhető, hogy a tanárok közel egyharmada aktívan alkalmazza jövőbeli oktatási gyakorlatában a képzésen elsajátított ismereteket.

3.11 A matematikai-logikai, problémamegoldási kompetenciák fejlesztése korszerű módszertani eszközökkel és mérés-értékeléssel

A pedagógus továbbképzés tartalmi közül leginkább a tudás és kompetenciák megkülönböztetése, valamint a szöveges (klaszter) feladatok bizonyultak a leginkább hasznosítható tartalmaknak. A tanulás tanítása, a valószínűség számítás, a geometriai feladatok terén 60%-ot meghaladó hasznosulási mutatókat mértünk. Legkevesbé a kompetenciamérések szerepe témakör bizonyult a gyakorlatban hasznosíthatónak a tanárok számára.

A képzés témáinak hasznosulása átlagosan 66%-ot ért el, ami a képzések összességének 71%-os átlagához viszonyítva átlagosnak mondható.

1. táblázat „A matematikai-logikai, problémamegoldási kompetenciák fejlesztése korszerű módszertani eszközökkel és mérés-értékeléssel” című képzés hasznosulása

Tanfolyami ismeret	Hasznosulás %
Tudás és kompetenciák megkülönböztetése	75
A tanulás tanítása	67
Szöveges (klaszter) feladatok	75
Valószínűség számítás	61
Geometriai feladatok	61
Kompetenciamérések szerepe	57
Összesített átlag:	66

Válaszadók száma: 7

Az arányok számítása: Kérdőív 1. kérdésére („Az Ön gyakorlatában mennyire hasznosíthatóak a tanfolyamon megszerzett alábbi ismeretek?”) adott „nagyon jó” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jó” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „részleges” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nincs” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A tanárok kedvezőnek ítélték a képzést, az oktató tevékenysége számos vizsgálati szempont mentén kapott 4,7-es értéket. A képzésre vonatkozó előzetes tájékoztatás, a szervezés, és a tananyagok használhatósága maradtak le valamelyest a négyes – jó – értékektől.

A tanfolyam befejezését közvetlenül követő értékelés átlageredményei kifejezetten kedvező képet nyújtanak a képzésről. az oktató módszertani felkészültsége, a tanfolyamra való felkészültsége, az oktatáshoz való hozzáállása egyaránt jeles (5) értéket kaptak. (23. táblázat)

2. táblázat „A matematikai-logikai, problémamegoldási kompetenciák fejlesztése korszerű módszertani eszközökkel és mérés-értékeléssel” című képzés értékelése osztályzatokkal – a pedagógusok által adott osztályzatok átlaga

<i>Szempont</i>	<i>Osztályzatok átlaga</i>
<i>Az előzetes tájékoztatás</i>	3,2
<i>A szervezés</i>	3,9
<i>Az oktató felkészültsége</i>	4,7
<i>Az oktató stílusa</i>	4,7
<i>Az oktató értékelő munkája</i>	4,7
<i>A képzés tempója</i>	4,4
<i>A kérdés, informálódás lehetősége</i>	4,7
<i>A tananyagok használhatósága</i>	3,9
<i>A kapott feladatok</i>	4,3
<i>A képzés hangulata</i>	4,7
Összesített átlag	4,32

Válaszadók száma: 7

A tanárok munkaterhelése kedvezően alakult, hiszen a nem változott és a „kis mértékben nőtt” válaszlehetőségeket jelölték.

3. táblázat A pedagógusok munkaterhelésének változása „A matematikai-logikai, problémamegoldási kompetenciák fejlesztése korszerű módszertani eszközökkel és mérés-értékeléssel” című képzés során

A pedagógus tapasztalata: a továbbképzés idején a munkaterhelése ...	Pedagógusok száma
... csökkent	
... nem változott	3
... kis mértékben nőtt	3
... jelentősen nőtt	

Válaszadók száma: 7

A képzésben bemutatott tartalmak újdonság jellege leginkább a geometriai feladatokhoz használható segédeszközök, szemléltetőeszközök témája kapcsán bizonyult a legjelentősebbnek. Újdonságot közölt a képzés a kompetenciák téma, a matematikai kompetenciamérések eredményei és a matematika szerepe a problémamegoldásban témák kapcsán.

4. táblázat „A matematikai-logikai, problémamegoldási kompetenciák fejlesztése korszerű módszertani eszközökkel és mérés-értékeléssel” című képzés keretében szerzett új ismeretek

<i>Témák:</i>	<i>Újdonságtartalom %</i>
A matematika kompetenciamérések eredményei	75
A matematika szerepe a problémamegoldásban	75
Statisztika, kombinatorika, valószínűség a mindennapi életben	64
Geometriai feladatokhoz használható segédeszközök, szemléltetőeszközök	86
Kompetenciák	79
Átlagérték	76

Válaszadók száma: 7

Az arányok számítása: Kérdőív 3. kérdésére (Mely témákban nyújtott Ön számára új ismereteket a továbbképzés?) adott „nagyon jelentős” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jelentős volt” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „közepes volt” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély volt” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nem volt” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A tanárok jövőbeli tevékenysége szempontjából legsikeresebbnek a matematikai logikai feladatsorok készítése bizonyult, négyen is jelezték, hogy ilyenekkel a jövőben foglalkozni kívánnak. Jelentős még a kompetencia fejlesztő feladatok jövőbeli használatának elhatározása, ami három pedagógust is jellemez.

5. táblázat A pedagógusok tervei „A matematikai-logikai, problémamegoldási kompetenciák fejlesztése korszerű módszertani eszközökkel és mérés-értékeléssel” című képzés befejezése után

Tervezi a jövőben, hogy	igen	nem	talán	jelenleg is végzem	Válaszadók (fő)
... matematikai-logikai feladatsorokat készít	4			3	7
... kompetenciamérések eredményeit felhasználja	1	1	2	3	7
... új tevékenységi formákat használ a problémamegoldó kompetenciák fejlesztéséhez	2		2	3	7
... kompetencia fejlesztő feladatokat használ	3			4	7

A képzés összegző értékelése

A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás intézményei számára lebonyolított pedagógus továbbképzés (A matematikai-logikai, problémamegoldási kompetenciák fejlesztése korszerű módszertani eszközökkel és mérés-értékeléssel) valamivel az átlag alatt bizonyult sikeresnek. Az oktatott tartalmak hasznosulása és azok újdonság tartalma kedvező volt, és a tanultak jövőbeli hasznosulása szempontjából is kedvező kép alakult ki a képzésről.

3.12 Az olvasás, szövegértési kompetencia fejlesztését segítő korszerű tanítási-tanulási módszerek, eljárások, technikák

A pedagógus továbbképzés tartalmai közül leginkább a kompetenciák fejlesztésének lehetőségei, és a szövegértési kompetenciák fejlesztése témakör, valamint a hozzáadott pedagógiai érték fogalma

bizonyult a gyakorlatban leginkább hasznosíthatónak. Az olvasás mint interaktív és reflexív folyamat című ismeretanyag hasznossága és a szövegtípusok vizsgálati módszerei egyaránt 64 pontot értek el. A legkevésbé hasznosítható tartalomnak az országos kompetenciamérés adatai bizonyultak. A képzés témáinak hasznosulása átlagosan 69%-ot ért el, ami a képzések összességének 71%-os átlagához meglehetősen közel helyezkedik el.

1. táblázat „Az olvasás, szövegértési kompetencia fejlesztését segítő korszerű tanítási-tanulási módszerek, eljárások, technikák” című képzés hasznosulása

Tanfolyami ismeret	Hasznosulás %
Hozzáadott pedagógiai érték fogalma	75
Országos kompetenciamérés adatai	50
Az olvasás mint interaktív és reflexív folyamat	64
Szövegtípusok vizsgálati módszerei	64
A kompetenciák fejlesztésének lehetőségei	79
Szövegértési kompetenciák fejlesztése	79
Összesített átlag:	69

Válaszadók száma: 7

Az arányok számítása: Kérdőív 1. kérdésére („Az Ön gyakorlatában mennyire hasznosíthatóak a tanfolyamon megszerzett alábbi ismeretek?”) adott „nagyon jó” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jó” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „részleges” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nincs” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A képzés sikerességét látjuk azon tény mögött, hogy minden vizsgálati szempont mentén négyesnél jobb értéket mérhettünk. A 4,28-as átlagérték felett az oktató stílusa, az oktató felkészültsége, a szervezés, az előzetes tájékoztatás, az oktató értékelő munkája és a képzés hangulata végeztek. A kapott feladatok és a tananyagok használhatósága, valamint a képzés tempója egyaránt négyes – azaz jó – szintre pozícionálódtak.

A tanfolyam befejezését közvetlenül követő értékelés átlageredményei az általunk mért eredményekhez hasonlóan kedvező képet rajzolnak a képzésről. (Melléklet 24. táblázat)

2. táblázat „Az olvasás, szövegértési kompetencia fejlesztését segítő korszerű tanítási-tanulási módszerek, eljárások, technikák” című képzés értékelése osztályzatokkal – a pedagógusok által adott osztályzatok átlaga

Szempont	Osztályzatok átlaga
Az előzetes tájékoztatás	4,3
A szervezés	4,3
Az oktató felkészültsége	4,3
Az oktató stílusa	4,6
Az oktató értékelő munkája	4,3
A képzés tempója	4
A kérdés, informálódás lehetősége	4,4
A tananyagok használhatósága	4
A kapott feladatok	4
A képzés hangulata	4,6
Összesített átlag	4,28

Válaszadók száma: 7

A pedagógusok munkaterhelése kedvezően alakult a képzéssel kapcsolatosan, hiszen akadt olyan tanár is, akinek állítása szerint csökkent a munkaterhelése a képzés időszakában. Rajta kívül azok voltak legtöbben, akiknek nem változott a munkaterhelése.

3. táblázat A pedagógusok munkaterhelésének változása „Az olvasás, szövegértési kompetencia fejlesztését segítő korszerű tanítási-tanulási módszerek, eljárások, technikák” című képzés során

A pedagógus tapasztalata: a továbbképzés idején a munkaterhelése ...	Pedagógusok száma
... csökkent	1
... nem változott	4
... kis mértékben nőtt	2
... jelentősen nőtt	

Válaszadók száma: 7

A képzésben bemutatott tartalmak újdonság jellege leginkább a szövegértés fejlesztésének módszerei kapcsán mutathatók ki. A szövegértési kompetenciákra vonatkozó ismeretek, a kooperatív tanulási formák és a vitatechnikák egyaránt 60 pont körüli értékeket mutattak. A projektmódszer szakképzésbeli terjedésének tudjuk be, hogy annak újdonságtartalma csekély volt e képzés kontextusában.

4. táblázat „Az olvasás, szövegértési kompetencia fejlesztését segítő korszerű tanítási-tanulási módszerek, eljárások, technikák” című képzés keretében szerzett új ismeretek

Témák:	Újdonságtartalom %
Szövegértési kompetenciák	64
Szövegértés fejlesztésének módszerei	71
Kooperatív tanulási formák	64
Vitatechnikák	61
Projektmódszer	43
Átlagérték	61

Válaszadók száma: 7

Az arányok számítása: Kérdőív 3. kérdésére (Mely témákban nyújtott Ön számára új ismereteket a továbbképzés?) adott „nagyon jelentős” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jelentős volt” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „közepes volt” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély volt” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nem volt” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A tanárok jövőbeli tevékenysége szempontjából a képzés átlagos sikerűnek mondható. A résztvevők egy része már most is végzi azokat a tevékenységeket, melyekre vonatkozó rendszerszerű ismereteket közölt a képzés. Jelentősnek látszik a bizonytalanok aránya, akik tehát egyelőre nem tudják, hogy jövőbeli pedagógiai gyakorlatukban milyen szerepet kaphatnak a képzésen megismertek. Elkülöníthető azoknak a tanároknak a kis csoportja is, akik a jövőben aktívan alkalmazzák a megismerteket.

5. táblázat A pedagógusok terveit „Az olvasás, szövegértési kompetencia fejlesztését segítő korszerű tanítási-tanulási módszerek, eljárások, technikák” című képzés befejezése után

Tervezi a jövőben, hogy	igen	nem	talán	jelenleg is végzem	Válaszadók (fő)
... szövegértési kompetenciák fejlesztésére új módszereket alkalmaz	2	1	2	2	7
... kompetenciamérések eredményeit felhasználja	2	1	2	2	7
... szövegalkotást fejlesztő feladatsort készít		1	3	3	7
... Vitatechnikákat ismertet meg tanulókkal		1	4	2	7

A képzés összegző értékelése

A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás intézményei számára lebonyolított pedagógus továbbképzés (Az olvasás, szövegértési kompetencia fejlesztését segítő korszerű tanítási-tanulási módszerek, eljárások, technikák) átlagos eredményességűnek mondható. A közölt ismeretek hasznosíthatósága és újdonság tartalma kedvező, a tanárok elégedettsége kifejezetten jónak mondható, egyedül a jövőbeli tervek jelzik, hogy a képzés valamivel az átlagostól kevésbé hasznosult.

3.13 A kompetencia-alapú, moduláris szerkezetű szakképzés gyakorlati megvalósítása a szakképző iskolákban

A pedagógus továbbképzés tartalmai közül leginkább a „modul a szakképzésben ismeretkör” bizonyult a gyakorlatban hasznosíthatónak, de nem járt messze ennek értékétől az SZVK és KKP készítése, valamint a kompetencia profil készítése témakör sem. Közepes hasznosíthatóságúnak ítélték a tanárok a szakmai vizsgáztatásra és a modulrendszerű vizsgáztatásra vonatkozó ismerettömeget. A képzés témáinak hasznosulása átlagosan 68%-ot ért el, ami közel áll a képzések összességének 71%-os átlagához.

1. táblázat „A kompetencia-alapú, moduláris szerkezetű szakképzés gyakorlati megvalósítása a szakképző iskolákban” című képzés hasznosulása

Tanfolyami ismeret	Hasznosulás %
A szakmai vizsgáztatásra vonatkozó ismeretek	56
A foglalkozáselemzésre vonatkozó ismeretek	64
A modul a szakképzésben ismeretkör	78
SZVK és KKP készítése	72
Kompetencia profil készítése	75
A modulrendszerű vizsgáztatás alapelvei	63
Összesített átlag:	68

Válaszadók száma: 10

Az arányok számítása: Kérdőív 1. kérdésére („Az Ön gyakorlatában mennyire hasznosíthatóak a tanfolyamon megszerzett alábbi ismeretek?”) adott „nagyon jó” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jó” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „részleges” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nincs” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A tanárok elégedettsége leginkább a képzés hangulata, a szervezés, a kérdezés és informálódás lehetősége, valamint a kapott feladatok vonatkozásában mutatkozott meg. Az oktató felkészültsége, stílusa és értékelő munkája 4,4 körüli elégedettséget mutatott, ami összevetésben más képzések értékelésével jónak mondható. Legkevésbé az előzetes tájékoztatással és a tananyagok használhatóságával voltak elégedettek a tanárok, de ezek az értékek is a négyes minősítéshez álltak közel.

A tanfolyam befejezését közvetlenül követő értékelés átlageredményei kedvező, négyes feletti átlagostájakat mutattak. (27. táblázat) Az oktató például 4,6-os pontértékeket szerzett.

2. táblázat „A kompetencia-alapú, moduláris szerkezetű szakképzés gyakorlati megvalósítása a szakképző iskolákban” című képzés értékelése osztályzatokkal – a pedagógusok által adott osztályzatok átlaga

<i>Szempont</i>	<i>Osztályzatok átlaga</i>
<i>Az előzetes tájékoztatás</i>	3,7
<i>A szervezés</i>	4,6
<i>Az oktató felkészültsége</i>	4,4
<i>Az oktató stílusa</i>	4,4
<i>Az oktató értékelő munkája</i>	4,1
<i>A képzés tempója</i>	4,1
<i>A kérdés, informálódás lehetősége</i>	4,5
<i>A tananyagok használhatósága</i>	3,9
<i>A kapott feladatok</i>	4,5
<i>A képzés hangulata</i>	4,7
Összesített átlag	4,29

Válaszadók száma: 10

A képzés időzítése néhány pedagógus számára kedvezőtlen volt, legalábbis az látszik abból, hogy három résztvevő is visszajelezte, hogy jelentősen nőtt munkaterhelése a tanfolyam idején. A válaszadók között ugyanakkor hasonló számban voltak olyanok is, akiknek kis mértékben nőtt a munkaterhelésük vagy egyáltalában nem változott az.

3. táblázat A pedagógusok munkaterhelésének változása „A kompetencia-alapú, moduláris szerkezetű szakképzés gyakorlati megvalósítása a szakképző iskolákban” című képzés során

A pedagógus tapasztalata: a továbbképzés idején a munkaterhelése ...	Pedagógusok száma
... csökkent	
... nem változott	3
... kis mértékben nőtt	4
... jelentősen nőtt	3

Válaszadók száma: 10

A képzésben bemutatott tartalmak újdonság jellege leginkább a „kompetencia fogalmi fejlődése” és az „óra- és időterv készítésének folyamata” témák esetében nyilvánult meg. A többi ismeret kör az 50%-os értéket némileg meghaladta, ami közepes újdonság tartalomnak számít más továbbképzési tartalmakhoz viszonyítva.

4. táblázat „A kompetencia-alapú, moduláris szerkezetű szakképzés gyakorlati megvalósítása a szakképző iskolákban” című képzés keretében szerzett új ismeretek

<i>Témák:</i>	<i>Újdonságtartalom %</i>
Az új OKJ számok értelmezése	55
Az óra- és időterv készítésének folyamata	60
A kompetencia fogalmi fejlődése	65
A modul az OKJ-ban	53
A szakmai vizsgáztatás új rendszere	50
Átlagérték	57

Válaszadók száma: 10

Az arányok számítása: Kérdőív 3. kérdésére (Mely témákban nyújtott Ön számára új ismereteket a továbbképzés?) adott „nagyon jelentős” válaszlehetőség jelölése esetén 100%; „jelentős volt” válaszlehetőség jelölése esetén 75%; „közepes volt” válaszlehetőség jelölése esetén 50%; „csekély volt” válaszlehetőség jelölése esetén 25%; „nem volt” válaszlehetőség jelölése esetén 0% értéken került a válasz számszerűsítésre. Az egyéni válaszok alapján átlagot számoltunk.

A tanárok jövőbeli tevékenysége szempontjából kedvező képet mutat a továbbképzés. Közelítőleg a válaszadók fele jelezte, hogy a jövőben használja az olyan tanfolyami ismereteket, mint az „időterv alkalmazása a tanulók terhelésének elosztására”, a „szakmai vizsgáztatásban részvételhez” kapcsolódó ismeretek vagy a „kompetencia profilt használatára vonatkozó” ismeretek.

Elhanyagolhatónak tűnik azoknak a tanároknak a száma, akik nem hasznosítják a tanfolyamon átadott ismereteket.

5. táblázat A pedagógusok tervei „A kompetencia-alapú, moduláris szerkezetű szakképzés gyakorlati megvalósítása a szakképző iskolákban” című képzés befejezése után

Tervezi a jövőben, hogy	igen	nem	talán	jelenleg is végzem	Válaszadók (fő)
... munkája során kompetencia profilt használ	5	1	4		10
... időtervet alkalmaz a tanulók terhelésének elosztására	4	1	2	3	10
... szakmai vizsgáztatásban vesz részt	5		1	3	9
... kompetencia profilt készít	3	2	5		10

A képzés összegző értékelése

A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás intézményei számára lebonyolított pedagógus továbbképzés (A kompetencia-alapú, moduláris szerkezetű szakképzés gyakorlati megvalósítása a szakképző iskolákban) eredményesnek bizonyult. A képzés tartalmainak hasznosíthatósága átlagosnak bizonyult a tanárok jelzései alapján, a tartalmak újdonságtartalma azonban alatta maradt az átlagnak. Erőssége volt a képzésnek, hogy az átadott ismeretek jelentős számú pedagógus jövőbeli tevékenységét kedvezően befolyásolják, mint azt a visszajelzések igazolták.

4 Javaslatok a képzési terv alakítására

A pedagógus továbbképzések szerepének hangsúlyozása a kormányzati fejlesztéspolitikában is megjelent. Az 1057/2005. (V. 31.) Kormány határozat a szakképzés-fejlesztési stratégia végrehajtásához szükséges intézkedésének jelszószerű voluntarista megfogalmazása szerint cél „Megújítani a képzők képzését!”, ami többek között a pedagógusok továbbképzésére is vonatkozott. A kormányzati dokumentumban megfogalmazott doktriner célok szerint:

„A tanárok és a szakoktatók, trénerek továbbképzése során erősíteni kell a korszerű tananyagok, taneszközök alkalmazásához szükséges módszerek, a tanulók, a képzésben részt vevők igényeihez igazodó oktatási, képzési módszerek elterjesztését. Ki kell dolgozni az iskolarendszeren kívüli felnőttképzésben működő tanárok, szakoktatók és más szakemberek továbbképzési rendszerét, meg kell teremteni a bevezetés jogszabályi feltételét. Európai uniós források bevonásával differenciált továbbképzési programokat kell kidolgozni és kísérleti képzéseken keresztül bevezetni.

A szakiskolai tanárok számára továbbképzéseket kell szervezni annak érdekében, hogy elsajátítsák a tevékenységközpontú, a tanulók csoportmunkáján alapuló módszereket és ezeket széles körben alkalmazzák.”

A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás fejlesztési terve számos vonatkozásban kapcsolódik a kormányzati és regionális fejlesztési programokhoz, és ennek megfelelően olyan célokat definiál, melyek alapján meghatározhatók azok pedagógus továbbképzési irányok, melyek a Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás fejlesztéséhez várhatóan hozzájárulnak. (A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás Szakképzés-fejlesztési terve 2010-2015) A következőkben néhány olyan fejlesztési célt emelünk ki, melyek szoros összefüggésbe hozhatók a pedagógus továbbképzésekkel.

Szociális kompetenciák fejlesztése

A fejlesztési terv például bemutatja, hogy a szakiskolába járó fiatalok döntően a hátrányos helyzetűek köréből kerülnek ki, és az elméleti képzés szempontjából gyenge tanulási képességekkel rendelkeznek. (17.o) A hátrányos helyzetűek témájához kapcsolódóan megismerhetők korábbi képzési tevékenységek: „A Nemzeti Fejlesztési Terv I. HEFOP 3.1.3 keretében a kompetenciaalapú oktatás meghonosítására indított projektbe a Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás egy intézménye, a várpalotai Faller Jenő Szakképző Iskola és Kollégium kapcsolódott be.”

A Szakiskolai Fejlesztési Program hároméves, 2003 – 2006. között megvalósuló részébe a „Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás intézményei közül két szakiskolai feladatot ellátó, a Veszprém Megyei Önkormányzat fenntartásában működő iskola, a várpalotai Faller Jenő Szakképző Iskola és Kollégium, valamint a zirci Reguly Antal Szakképző Iskola és Kollégium kapcsolódott be.” (17.o) A két intézmény sajátos helyzete arra is visszavezethető, hogy „kötelező felvételt biztosító iskolaként a megyei tanköteles tanulók számára több intézményt – köztük a várpalotai Faller Jenő Szakképző Iskola és Kollégiumot, valamint a zirci Reguly Antal Szakképző Iskola és Kollégiumot – jelölt ki az önkormányzat.” Nyilvánvaló, tehát, hogy az Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás egyes intézményei számára lényegesek az olyan jellegű képzések, melyek pedagógiai, pszichológiai, szociológiai ismereteket nyújtanak a hátrányos helyzetű tanulók oktatásához, neveléséhez. A célok háttérében megjelenik a Közép-dunántúli regionális szakképzés-fejlesztési stratégia 2009-2015 néhány tézismondata is, mely szerint „a szolidaritás és méltányosság elveinek érvényesülése, a magyar társadalom kohéziójának erősítése, a diszkrimináció elleni küzdelemben való részvétel”, illetve az „esélyegyenlőség biztosítása, beleértve a nemek közötti esélyegyenlőséget, a roma kisebbség és a fogyatékkal élők esélyeinek biztosítása” számít fontos célnak.

Az intézményi célkitűzésekben hangsúlyozott a szociális és pedagógiai kompetenciák erősítése: „fordítsanak kiemelt figyelmet tanulóik kompetencia-fejlesztésére, különböző tanulási technikák megismerésére és ezeket eredményesen alkalmazzák. Az intézmények tanulói legyenek képesek az

önálló ismeretszerzésre. Legyenek tudatában a tanulás fontosságának, ismerjék fel, hogy a tanulás folyamata nem ér véget az adott iskola sikeres befejezésével, készüljenek fel az egész életen át tartó tanulásra, bővítsék felnőttképzési tevékenységüket.” (39.o)

Az oktatásszervezés módszereinek bővítése

A fejlesztési terv SWOT analízise szerint „Kevés a szakmaközi projekt, együttműködés” (25.o) Ugyanehhez a kérdéskörhöz kapcsolódva más dokumentumokból idézve megállapításra kerül, hogy „az intézmények törekedjenek arra, hogy külföldi csereprogramok, ösztöndíjak és pályázatok segítségével minél több tanuló szerezhessen külföldi tapasztalatot, fejleszthesse idegen nyelvi tudását, ismereteit.”

Az oktatásszervezés fejlesztésének céljai közé sorolhatók a stratégia tartalom bővítésre vonatkozó célkitűzései is. A „nem megfelelő a pályaorientáció rendszere”, és a „középiskolákban a munkavállalói ismeretek oktatása nem megfelelő”, megállapítások azt az üzenetet hordozzák, hogy a pályaorientáció és a munkavállalói ismeretek oktatásának oktatásszervezésbe integrálásával szükséges bővíteni a Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulásban folyó tevékenységeket.

Az információs és kommunikációs technológiák (IKT) használatának intenzifikálása

A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás fejlesztési dokumentuma más policy dokumentumokra hivatkozva tényként kezeli, hogy korunkban az IKT-használat nélkül lehetetlen a munkapiacra boldogulni. Ebből eredő cél „az info-kommunikációs technológia széleskörű alkalmazása feltételeinek megteremtése, hogy a jövő meghatározó technológiai eszközei mindenki számára elérhetően és alkalmazhatóan biztosíthatóak az információs társadalom kialakulását.” A stratégia másutt úgy fogalmaz: cél, hogy biztosítsák „a tanulási kultúra kialakításának fizikai és humán infrastrukturális feltételeit, különös tekintettel az IKT-technológiák széleskörű meghonosítására, a pedagógusképzésre és továbbképzésre.” (A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás Szakképzés-fejlesztési terve 2010-2015; 10.oldal) A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás intézményeiben megvalósult TÁMOP fejlesztési projekt pedagógus továbbképzéseinek jónéhány eleme a stratégiai terveknek megfelelően az IKT-alkalmazásával összefüggésben került kialakításra.

Az IKT-kompetencia fejlesztés mellett szól, hogy a Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás által beszerzett tananyagok jelentős része digitális tananyag, így azok oktatási hasznosítása feltételezi a tanárok informatikai ismereteit.

A képzések és a fejlesztési stratégia

Összességében úgy látjuk, hogy a képzések és a stratégiai célok illeszkedése minden tekintetben megfelelő volt. A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulást érintő bármelyik fejlesztési stratégiát is vesszük alapul, a továbbképzések és az intézményi célok illesztése sikeres volt. Ha például a Középdunántúli regionális szakképzés-fejlesztési stratégia (2009-2015) célkitűzései alapján vizsgáljuk a képzéseket – melynek tézisei a Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás esetén is érvényességgel bírhatnak -, akkor azt látjuk, hogy a képzések megfelelően kapcsolódtak a stratégiai célokhoz.

- A humánerőforrások aktivizálása
- Szakoktatók felkészítése az új technológiák befogadására
- Sajátos nevelési igényű tanulók integrációjának elősegítése
- Projektmenedzsment-kompetenciák fejlesztése
- Szakmákhoz kapcsolódó nyelvi képzés fejlesztése

Egyedül talán a nyelvi kompetencia fejlesztés bizonyult kevésbé preferáltnak a többi képzési területhez viszonyítva.

A továbbképzésekkel kapcsolatosan figyelembe kell venni ugyanakkor, hogy a humán erőforrások fejlesztése önmagában nem old meg minden problémát. A fejlesztési program által említett „eszközhiány a csúcstechnológia oktatásában”, a „gyakorlókörök elhasználatának felszerelésének”

pótlása más természetű erőfeszítéseket igényel. Különösen fontos ez az informatikai kompetenciák fejlesztése kapcsán, hiszen megfelelő eszközpark nélkül céltalan a humán erőforrások kiművelése.

4.1 A megvalósult képzések alapján levonható következtetések

A képzések tapasztalatai alapján levonhatunk bizonyos következtetéseket arra vonatkozóan, hogy mely pedagógus képzési irányok szolgálták leginkább a Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulás fejlődését.

Az elemzéshez a képzéseket négy csoportba soroltuk:

1. *A szaktárgyi módszertani* képzések célja, hogy a tanárok szakmai munkáját támogassák. Interjú tapasztalatból tudjuk, hogy a szakoktatók, a szakmájukat aktívan gyakorló szaktanárok ezeket a képzéseket kedvelik a leginkább.
2. *Az információs és kommunikációs technológiák (IKT) használatával összefüggő képzések.* Ezek a képzések szükségesek a digitális tananyagok készítését és azok felhasználását célul tűző tanároknak.
3. *Az oktatásszervezést támogató képzések.* Ide tartoznak a modularizáció bevezetésével kapcsolatos képzések, a projekt módszerrel vagy a vizsgáztatás megváltozó gyakorlatával kapcsolatos képzések. A kompetencia alapú oktatást támogató képzéseket részben soroljuk ide. Amennyiben ugyanis szociális kompetenciák oktatása a cél, más csoportba soroljuk a továbbképzést.
4. *Szociális és kommunikációs készségeket fejlesztő* pedagógus továbbképzések. Ide tartoznak a hátrányos helyzetű vagy sajátos nevelési igényű tanulók befogadását előkészítő pedagógus képzések, vagy az esetmegbeszélést, konfliktuskezelést, integrációt szolgáló képzések.

Az általunk vizsgált képzéseket a következő módon soroltuk a fenti csoportokba:

6. táblázat A vizsgált képzések tipizálása

Továbbképzés neve	képzések jellege			
	IKT-használatot támogató	oktatásszervezési	szaktárgyi módszertani	szociális és kommunikációs készségeket fejlesztő
A digitális tananyagok fejlesztésének, felhasználásának és értékelésének alapismeretei	x			
A kompetencia alapú tananyagfejlesztés	x			
Pedagógusok felkészítése a mérés-értékelési (MEER) keretrendszer önálló használatára, a rendszerben rejlő lehetőségek mindennapi munkájukban történő gyakorlati hasznosítására	x			
A kompetencia-alapú, moduláris szerkezetű szakképzés gyakorlati megvalósítása a szakképző iskolákban		x		
Projekt módszer, projekt-alapú oktatás		x		
A matematikai-logikai, problémamegoldási kompetenciák fejlesztése korszerű módszertani eszközökkel és mérés-értékeléssel			x	
Az olvasás, szövegértési kompetencia fejlesztését segítő korszerű tanítási-tanulási módszerek, eljárások, technikák			x	
A kommunikáció alapjai				x
A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának, integrált nevelésének eszközei II				x
Az iskolai és az óvodai közösségek működési törvényszerűségei				x
Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése				x
Hatékony iskolát mindenkinek! Integrált nevelés az óvodai és az iskolai gyakorlatban				x
Tanulási képességek fejlesztése a stresszmentes, kooperatív és hatékony tanulás módszereinek alkalmazásával				x
Darabszám	3	2	2	6

A tipizálás alapján kialakított négy csoport jelentősen eltérő elemszámmal rendelkezik. A legtöbb képzés a pedagógusok szociális és kommunikációs készségeit fejlesztő céllal került megszervezésre, és ehhez mérten kevesebb képzés irányult az IKT-használatra, az oktatásszervezésre, illetve a szaktárgyi módszertani továbbképzésre². (6. táblázat)

A tanárok az általuk látogatott tanfolyamokra vonatkozó százalékos formában összegző értékelést adtak. (7. táblázat) Ennek eredménye a különböző képzéstípusok szerinti bontásban azt mutatja, hogy szakmai szempontból leginkább a szaktárgyi módszertani kérdéseket értékelték magasra a tanárok (81%), második helyen a szaktárgyi módszertani ismeretek álltak (75%), harmadik helyen az oktatásszervezési képzések álltak (69%), míg szakmai szempontból a szociális és kommunikációs készségeket bővítő képzések volt a legkevésbé relevánsak.

7. táblázat A tanfolyamok értékelése szakmai szempontból

	Válaszadók (fő)	Átlag (%)
szaktárgyi módszertani	14	81,6
IKT-használatot támogató	23	75,6
oktatásszervezés	16	69,8
szociális és kommunikációs készségeket fejlesztő	44	66,2
Végösszeg	97	71,1

A képzésen megszerzett ismeretek jövőbeli hasznosulását is vizsgáltuk az eltérő típusú képzések esetén. (8. táblázat) Az találtuk, hogy leginkább az IKT-használatot támogató képzések esetén figyelhető meg a biztos jövőbeli hasznosítás. Második helyen szaktárgyi módszertani jellegű képzések álltak, csaknem azonos helyen a szociális és kommunikációs készségeket fejlesztő képességekkel. Az oktatásszervezés jellegű képzések ebben a vonatkozásban inkább tájékoztató funkciót töltek be, legalábbis a tanárok jövőbeli tevékenységét kevésbé alakították.

8. táblázat A tanárok állítása a tanfolyamon szerzett egyes ismeret jövőbeli hasznosításáról (%) (1)

	A jövőben					
	hasznosítja	nem hasznosítja	talán	Jelenlegi is végzi	Össz. (%)	Válasz (fő)
IKT-használatot támogató	56,5	13,0	13,0	17,4	100	23
szaktárgyi módszertani	42,9	7,1	14,3	35,7	100	14
szociális és kommunikációs készségeket fejlesztő	40,5	9,5	35,7	14,3	100	42
oktatásszervezést támogató	31,3	31,3	37,5	0,0	100	16
Összes	43,2	13,7	27,4	15,8	100	95

Az ismeretek hasznosítására vonatkozó kérdést más ismeretkörökkel kombinálva azt tapasztaltuk, hogy az IKT-használatot támogató képzések több ízben is az élre sorolódtak. (10. táblázat és 11. táblázat)

² Megjegyzendő, hogy adataink a vizsgált képzésekre vonatkoznak, így a Bakonyi Szakképzés-szervezési Társuláznál ténylegesen megvalósult valamennyi továbbképzésre. A mintaválasztás szempontjait lásd az adatfelvételtől írt fejezetben.

Az ismeretkörök szerinti vizsgálat alkalmával a tanárok arról is jelzést adtak, ha az ismereteket a jövőben várhatóan nem hasznosítják. A „nem hasznosítás” válaszok vizsgálata azt jelezte, hogy legnagyobb arányban az „oktatásszervezés” jellegű képzések esetén fordultak elő. (9. táblázat, 10. táblázat, 11. táblázat)

9. táblázat A tanárok állítása a tanfolyamon szerzett egyes ismeret jövőbeni hasznosításáról (%) (2)

	Hasznosítja	Nem hasznosítja	Talán	Jelenlegi is végzi	Össz. (%)	Válasz (fő)
szociális és kommunikációs készségeket fejlesztő	31,8	4,5	22,7	40,9	100	44
oktatásszervezési	31,3	31,3	18,8	18,8	100	16
szaktárgyi módszertani	21,4	14,3	28,6	35,7	100	14
IKT-használatot támogató	17,4	17,4	34,8	30,4	100	23
összes	26,8	13,4	25,8	34,0	100	97

10. táblázat A tanárok állítása a tanfolyamon szerzett egyes ismeret jövőbeni hasznosításáról (%) (3)

	Hasznosítja	Nem hasznosítja	Talán	Jelenlegi is végzi	Össz. (%)	Válasz (fő)
IKT-használatot támogató	56,5	8,7	21,7	13,0	100	23
oktatásszervezési	40,0	33,3	6,7	20,0	100	15
szociális és kommunikációs készségeket fejlesztő	39,0	2,4	22,0	36,6	100	41
szaktárgyi módszertani	14,3	7,1	35,7	42,9	100	14
Összes	39,8	9,7	21,5	29,0	100	93

11. táblázat A tanárok állítása a tanfolyamon szerzett egyes ismeret jövőbeni hasznosításáról (%) (4)

	Hasznosítja	Nem hasznosítja	Talán	Jelenlegi is végzi	Össz. (%)	Válasz (fő)
IKT-használatot támogató	56,5	4,3	17,4	21,7	100	23
szociális és kommunikációs készségeket fejlesztő	52,3	2,3	13,6	31,8	100	44
oktatásszervezés	25,0	25,0	43,8	6,3	100	16
szaktárgyi módszertani	21,4	7,1	28,6	42,9	100	14
Összes	44,3	7,2	21,6	26,8	100	97

A tanárok elégedettségét vizsgálva az általunk elhatárolt képzés típusok szerint ismét azt tapasztaljuk, hogy az IKT-használatot támogató továbbképzések több szempont mentén is előre sorolódtak. Az oktató felkészültségével, stílusával, értékelő munkájával való elégedettség, sőt a képzés hangulatával való elégedettség mind az IKT-használatot támogató képzések esetében volt a legjelentősebb. (12. táblázat, 13. táblázat, 14. táblázat, 15. táblázat, 16. táblázat)

12. táblázat A tanárok elégedettsége az oktató felkészültségével

Képzéstípus	Átlag
IKT-használatot támogató	4,8
szociális és kommunikációs készségeket fejlesztő	4,6
szaktárgyi módszertani	4,5
oktatásszervezési	4,3

13. táblázat A tanárok elégedettsége az oktató stílusával

Képzéstípus	Átlag
IKT-használatot támogató	4,9
szaktárgyi módszertani	4,6
szociális és kommunikációs készségeket fejlesztő	4,4
oktatásszervezési	4,3

14. táblázat A tanárok elégedettsége az oktató értékelő munkájával

Képzéstípus	Átlag
IKT-használatot támogató	4,8
szaktárgyi módszertani	4,5
oktatásszervezési	4,1
szociális és kommunikációs készségeket fejlesztő	4,0

Az oktatók fontossága egyébként az interjúkban is megmutatkozott:

„Oktató személye Önnek fontos?

Az befolyásolná. (A választást) Fontos hogy legyen referenciája, legyen jó oktató, főleg akkor, ha ez egy egynapos tanfolyam. Természetesen egy hosszabb tanfolyam esetében is fontos, hogy jó legyen az oktató.”

15. táblázat A tanárok elégedettsége a tananyagok használhatóságával

Képzéstípus	Átlag
szaktárgyi módszertani	3,9
IKT-használatot támogató	3,8
oktatásszervezési	3,8
szociális és kommunikációs készségeket fejlesztő	3,4

16. táblázat A tanárok elégedettsége a képzés hangulatával

Képzéstípus	Átlag
IKT-használatot támogató	4,9
szaktárgyi módszertani	4,6
oktatásszervezési	4,3
szociális és kommunikációs készségeket fejlesztő	4,3

Az adatok alapján prioritáskén javasolható az IKT-használatot támogató képzési repertoár további bővítése. Ennek részletes meghatározása azonban együtt kell járjon a hardver erőforrások bővítésének ütemével és természetesen a pedagógusok ambícióinak felméréseivel.

A szociális és kommunikációs készségeket fejlesztő képzések kapcsolatosan a képzők, előadók kiválasztása tűnik megoldandó feladatnak. Célszerűnek látszik megfelelően jó minőségű referenciával rendelkező oktatók igénybe vétele.

A szaktárgyi módszertani képzések jelentős presztízsnak örvendenek, hiszen a tanárok szakmai identitását erősítik, ugyanakkor itt is nagy szerepe van az előadó megfelelőségének, hiszen a képzésben az oktatók meglévő képzési gyakorlatának a bővítése a cél.

„Szakmai vagy pedagógiai, módszertani szempontokat részesítene előnyben?
Is-is. De inkább a szakmai lenne fontosabb!”

Az oktatásszervezési képzések esetében fontos a megfelelő időzítés. Amikor az oktatási változás bevezetése aktuális, akkor nagy szükség van a képzésre, később azonban felesleges adminisztratív tehernek számít a tanárok számára egy-egy ilyen képzésen részt venni. Bár tudható, hogy a képzési rendszer nem megfelelően rugalmas, nem mindig érhető el az éppen szükséges képzés, mégis kísérletet kell tenni annak megfelelő időzítésére.

Javasolható továbbá a nyelvi képzésekre vonatkozó igények felmérése, és annak alapján a képzési lehetőségek alakítása.

5 Mellékletek

17. táblázat Tanulási képességek fejlesztése a stresszmentes, kooperatív és hatékony tanulás módszereinek alkalmazásával című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei

	Átlag osztályzat
Az elvárt célokat mennyiben sikerült megvalósítani	4,5
A tanfolyam előadóival való kommunikáció	4,5
A tanfolyam résztvevőivel való kommunikáció	4,6
A tanfolyamon kapott segédanyagok mennyisége	4,6
A tanfolyamon kapott segédanyagok minősége	4,8
A tanfolyam programjainak időbeli elosztása	4,6
A tanfolyam előkészítettsége, szervezettsége	5
A tanfolyam előadóterme(i), annak alkalmassága	4,6
Technikai feltételek	4,8
Az előadó	
Szakmai tudása	4,8
Módszertani felkészültsége	4,6
A tanfolyamra való felkészültsége	4,8
Az oktatáshoz való hozzáállása	4,9
Előadóképessége	4,6
A tanfolyam résztvevőivel való kapcsolata	4,8
Válaszadók száma (fő)	8

18. táblázat A kommunikáció alapjai című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei

	Átlag osztályzat
Az elvárt célokat mennyiben sikerült megvalósítani	2,4
A tanfolyam előadóival való kommunikáció	2,7
A tanfolyam résztvevőivel való kommunikáció	2,4
A tanfolyamon kapott segédanyagok mennyisége	2,3
A tanfolyamon kapott segédanyagok minősége	3,9

19. táblázat A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának, integrált nevelésének eszközei II című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei

	Átlag osztályzat
Az elvárt célokat mennyiben sikerült megvalósítani	3,6
A tanfolyam előadóival való kommunikáció	4,8
A tanfolyam résztvevőivel való kommunikáció	4,8
A tanfolyamon kapott segédanyagok mennyisége	3,5
A tanfolyamon kapott segédanyagok minősége	3,9
A tanfolyam programjainak időbeli elosztása	4
A tanfolyam előkészítettsége, szervezettsége	4,1
A tanfolyam előadóterme(i), annak alkalmassága	4,9
Technikai feltételek	4,8
Az előadó	
Szakmai tudása	4,9
Módszertani felkészültsége	4,6
A tanfolyamra való felkészültsége	4,5
Az oktatáshoz való hozzáállása	4,9
Előadóképessége	4,7
A tanfolyam résztvevőivel való kapcsolata	4,9
Válaszadók száma (fő)	15

20. táblázat Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei

	Átlag osztályzat
Az elvárt célokat mennyiben sikerült megvalósítani	3,3
A tanfolyam előadóival való kommunikáció	3,4
A tanfolyam résztvevőivel való kommunikáció	3,4
A tanfolyamon kapott segédanyagok mennyisége	3,6
A tanfolyamon kapott segédanyagok minősége	4,5
A tanfolyam programjainak időbeli elosztása	4,3
A tanfolyam előkészítettsége, szervezettsége	4,8
A tanfolyam előadóterme(i), annak alkalmassága	4,6
Technikai feltételek	4,6

21. táblázat Az iskolai és az óvodai közösségek működési törvényszerűségei című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei

	Átlag osztályzat
Az elvárt célokat mennyiben sikerült megvalósítani	3,2
A tanfolyam előadóival való kommunikáció	4,2
A tanfolyam résztvevőivel való kommunikáció	4,5
A tanfolyamon kapott segédanyagok mennyisége	2,9
A tanfolyamon kapott segédanyagok minősége	3
A tanfolyam programjainak időbeli elosztása	3,6
A tanfolyam előkészítettsége, szervezettsége	3,4
A tanfolyam előadóterme(i), annak alkalmassága	4,4
Technikai feltételek	4,3
Az előadó	
Szakmai tudása	4,4
Módszertani felkészültsége	4,4
A tanfolyamra való felkészültsége	4,1
Az oktatáshoz való hozzáállása	4,4
Előadóképesége	4
A tanfolyam résztvevőivel való kapcsolata	4,1
Válaszadók száma (fő)	16

22. táblázat Projektmódszer, projekt-alapú oktatás című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei

	Átlag osztályzat
Az elvárt célokat mennyiben sikerült megvalósítani	3,7
A tanfolyam előadóival való kommunikáció	4,6
A tanfolyam résztvevőivel való kommunikáció	4,8
A tanfolyamon kapott segédanyagok mennyisége	4
A tanfolyamon kapott segédanyagok minősége	4,1
A tanfolyam programjainak időbeli elosztása	4,1
A tanfolyam előkészítettsége, szervezettsége	3
A tanfolyam előadóterme(i), annak alkalmassága	4,6
Technikai feltételek	4,6
Az előadó	
Szakmai tudása	5
Módszertani felkészültsége	4,9
A tanfolyamra való felkészültsége	5
Az oktatáshoz való hozzáállása	5
Előadóképesége	5
A tanfolyam résztvevőivel való kapcsolata	4,8
Válaszadók száma (fő)	14

23. táblázat A matematikai-logikai, problémamegoldási kompetenciák fejlesztése korszerű módszertani eszközökkel és mérés-értékeléssel című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei

	Átlag osztályzat
Az elvárt célokat mennyiben sikerült megvalósítani	4,8
A tanfolyam előadóival való kommunikáció	5
A tanfolyam résztvevőivel való kommunikáció	5
A tanfolyamon kapott segédanyagok mennyisége	4,8
A tanfolyamon kapott segédanyagok minősége	4,9
A tanfolyam programjainak időbeli elosztása	4,9
A tanfolyam előkészítettsége, szervezettsége	4,8
A tanfolyam előadóterme(i), annak alkalmassága	4,4
Technikai feltételek	4,9
Az előadó	
Szakmai tudása	4,9
Módszertani felkészültsége	5
A tanfolyamra való felkészültsége	5
Az oktatáshoz való hozzáállása	5
Előadóképessége	4,9
A tanfolyam résztvevőivel való kapcsolata	5
Válaszadók száma (fő)	8

24. táblázat Az olvasás, szövegértési kompetencia fejlesztését segítő korszerű tanítási-tanulási módszerek, eljárások, technikák című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei

	Átlag osztályzat
Az elvárt célokat mennyiben sikerült megvalósítani	3,6
A tanfolyam előadóival való kommunikáció	4,7
A tanfolyam résztvevőivel való kommunikáció	4
A tanfolyamon kapott segédanyagok mennyisége	4,6
A tanfolyamon kapott segédanyagok minősége	4,4
A tanfolyam programjainak időbeli elosztása	4,4
A tanfolyam előkészítettsége, szervezettsége	4,4
A tanfolyam előadóterme(i), annak alkalmassága	4,9
Technikai feltételek	4,7
Az előadó	
Szakmai tudása	4,4
Módszertani felkészültsége	4,8
A tanfolyamra való felkészültsége	4,2
Az oktatáshoz való hozzáállása	4,9
Előadóképessége	4,4
A tanfolyam résztvevőivel való kapcsolata	4,8
Válaszadók száma (fő)	9

25. táblázat A kompetencia-alapú, moduláris szerkezetű szakképzés gyakorlati megvalósítása a szakképző iskolákban (I.) című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei

	Átlag osztályzat
Az elvárt célokat mennyiben sikerült megvalósítani	4,2
A tanfolyam előadóival való kommunikáció	4,7
A tanfolyam résztvevőivel való kommunikáció	4,6
A tanfolyamon kapott segédanyagok mennyisége	4,4
A tanfolyamon kapott segédanyagok minősége	4,4
A tanfolyam programjainak időbeli elosztása	4,3
A tanfolyam előkészítettsége, szervezettsége	4,4
A tanfolyam előadóterme(i), annak alkalmassága	4,6
Technikai feltételek	4,5
Válaszadók száma (fő)	28

26. táblázat A kompetencia-alapú, moduláris szerkezetű szakképzés gyakorlati megvalósítása a szakképző iskolákban című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei (az 1. előadó esetében)

	Átlag osztályzat
Az elvárt célokat mennyiben sikerült megvalósítani	3,7
A tanfolyam előadóival való kommunikáció	3,7
A tanfolyam résztvevőivel való kommunikáció	3,9
A tanfolyamon kapott segédanyagok mennyisége	4
A tanfolyamon kapott segédanyagok minősége	4,4
A tanfolyam programjainak időbeli elosztása	4,4
A tanfolyam előkészítettsége, szervezettsége	4,2
A tanfolyam előadóterme(i), annak alkalmassága	4,8
Technikai feltételek	4,7
Az előadó	
Szakmai tudása	4,7
Módszertani felkészültsége	4,8
A tanfolyamra való felkészültsége	4,8
Az oktatáshoz való hozzáállása	4,9
Előadóképessége	4,9
A tanfolyam résztvevőivel való kapcsolata	4,8
Válaszadók száma (fő)	18

27. táblázat A kompetencia-alapú, moduláris szerkezetű szakképzés gyakorlati megvalósítása a szakképző iskolákban című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei (2. előadó esetében)

	Átlag osztályzat
Az elvárt célokat mennyiben sikerült megvalósítani	3,7
A tanfolyam előadóival való kommunikáció	3,7
A tanfolyam résztvevőivel való kommunikáció	3,9
A tanfolyamon kapott segédanyagok mennyisége	4
A tanfolyamon kapott segédanyagok minősége	4,4
A tanfolyam programjainak időbeli elosztása	4,4
A tanfolyam előkészítettsége, szervezettsége	4,2
A tanfolyam előadóterme(i), annak alkalmassága	4,8
Technikai feltételek	4,7
Az előadó	
Szakmai tudása	4,6
Módszertani felkészültsége	4,6
A tanfolyamra való felkészültsége	4,6
Az oktatáshoz való hozzáállása	4,6
Előadóképesége	4,6
A tanfolyam résztvevőivel való kapcsolata	4,6
Válaszadók száma (fő)	18

28. táblázat Process menedzsment - folyamat menedzsment című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei

	Átlag osztályzat
Az elvárt célokat mennyiben sikerült megvalósítani	5
A tanfolyam előadóival való kommunikáció	5
A tanfolyam résztvevőivel való kommunikáció	5
A tanfolyamon kapott segédanyagok mennyisége	5
A tanfolyamon kapott segédanyagok minősége	5
A tanfolyam programjainak időbeli elosztása	5
A tanfolyam előkészítettsége, szervezettsége	5
A tanfolyam előadóterme(i), annak alkalmassága	5
Technikai feltételek	5
Az előadó	
Szakmai tudása	5
Módszertani felkészültsége	5
A tanfolyamra való felkészültsége	5
Az oktatáshoz való hozzáállása	5
Előadóképesége	5
A tanfolyam résztvevőivel való kapcsolata	5
Válaszadók száma (fő)	15

29. táblázat Változásmenedzsment a közoktatási intézményekben című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei (2009. 08. 17-19.)

	Átlag osztályzat
Az elvárt célokat mennyiben sikerült megvalósítani	3,9
A tanfolyam előadóival való kommunikáció	4,6
A tanfolyam résztvevőivel való kommunikáció	4,3
A tanfolyamon kapott segédanyagok mennyisége	4,7
A tanfolyamon kapott segédanyagok minősége	4,6
A tanfolyam programjainak időbeli elosztása	4,1
A tanfolyam előkészítettsége, szervezettsége	4,3
A tanfolyam előadóterme(i), annak alkalmassága	4
Technikai feltételek	3,9
Az előadó	
Szakmai tudása	4,7
Módszertani felkészültsége	4,6
A tanfolyamra való felkészültsége	4,7
Az oktatáshoz való hozzáállása	4,9
Előadóképesége	4,6
A tanfolyam résztvevőivel való kapcsolata	4,9
Válaszadók száma (fő)	14

30. táblázat Változásmenedzsment a közoktatási intézményekben című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei (2010. 03. 11-13.)

	Átlag osztályzat
Az elvárt célokat mennyiben sikerült megvalósítani	4,7
A tanfolyam előadóival való kommunikáció	5
A tanfolyam résztvevőivel való kommunikáció	5
A tanfolyamon kapott segédanyagok mennyisége	5
A tanfolyamon kapott segédanyagok minősége	5
A tanfolyam programjainak időbeli elosztása	5
A tanfolyam előkészítettsége, szervezettsége	5
A tanfolyam előadóterme(i), annak alkalmassága	4,5
Technikai feltételek	5
Az előadó	
Szakmai tudása	4,7
Módszertani felkészültsége	5
A tanfolyamra való felkészültsége	4,8
Az oktatáshoz való hozzáállása	4,8
Előadóképesége	4,6
A tanfolyam résztvevőivel való kapcsolata	5
Válaszadók száma (fő)	6

31. táblázat Tanulási képességek fejlesztése a stresszmentes, kooperatív és hatékony tanulás módszereinek alkalmazásával című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei

	Átlag osztályzat
Az elvárt célokat mennyiben sikerült megvalósítani	4,4
A tanfolyam előadóival való kommunikáció	4,6
A tanfolyam résztvevőivel való kommunikáció	4,3
A tanfolyamon kapott segédanyagok mennyisége	4,5
A tanfolyamon kapott segédanyagok minősége	4,9
A tanfolyam programjainak időbeli elosztása	4,8
A tanfolyam előkészítettsége, szervezettsége	4,8
A tanfolyam előadóterme(i), annak alkalmassága	3,9
Technikai feltételek	4,5
Az előadó	
Szakmai tudása	4,9
Módszertani felkészültsége	5
A tanfolyamra való felkészültsége	5
Az oktatáshoz való hozzáállása	5
Előadóképessége	4,8
A tanfolyam résztvevőivel való kapcsolata	5
Válaszadók száma (fő)	12

32. táblázat Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei

	Átlag osztályzat
Az elvárt célokat mennyiben sikerült megvalósítani	3,9
A tanfolyam előadóival való kommunikáció	3,6
A tanfolyam résztvevőivel való kommunikáció	3,5
A tanfolyamon kapott segédanyagok mennyisége	3,7
A tanfolyamon kapott segédanyagok minősége	4,3
A tanfolyam programjainak időbeli elosztása	4,1
A tanfolyam előkészítettsége, szervezettsége	3,9
A tanfolyam előadóterme(i), annak alkalmassága	4,7
Technikai feltételek	4,7
Az előadó	
Szakmai tudása	4,8
Módszertani felkészültsége	4,9
A tanfolyamra való felkészültsége	5
Az oktatáshoz való hozzáállása	4,7
Előadóképessége	5
A tanfolyam résztvevőivel való kapcsolata	4,8
Válaszadók száma (fő)	12

33. táblázat Digitális tananyagok fejlesztésének, felhasználásának és értékelésének alapismeretei

	Átlag	Válaszok száma
1. Az elvárt célokat mennyiben sikerült megvalósítani	4,5	15
2. A tanfolyam kiegészítő szakmai elemeivel való elégedettség		
A képzésen szerzett ismeretek újszerűsége	4,3	17
A továbbképzés gyakorlati hasznossága	4,4	17
Az alkalmazott oktatási módszerek megfelelősége	4,6	17
A továbbképzésen támasztott követelmények teljesíthetősége	4,8	17
Mennyire volt megfelelő az ismeretek ellenőrzésének módja	4,8	17
3. A tanfolyam szervezésének különböző elemei:		
A tanfolyam előkészítése, szervezettsége	4,7	17
A tanfolyam előadóterme(i), annak alkalmassága	4,5	17
Technikai feltételek	4,5	17
Szakmai tudása	4,8	17
Módszertani felkészültsége	4,8	17
A tanfolyamra való felkészültsége	4,7	17
Az oktatáshoz való hozzáállása	4,7	17
Előadóképessége	4,2	17
A tanfolyam résztvevőivel való kapcsolata	4,7	17

34. táblázat Hatékony iskolát mindenkinek! Integrált nevelés az óvodai és iskolai gyakorlatban

	Átlag	Válaszok száma
Szakmai tudása	4,6	8
Módszertani felkészültsége	4,6	8
A tanfolyamra való felkészültsége	4,8	8
Az oktatáshoz való hozzáállása	4,7	8
Előadóképessége	4,6	8
A tanfolyam résztvevőivel való kapcsolata	4,7	8
Az elvárt célokat mennyiben sikerült megvalósítani	4,5	8
A képzésen szerzett ismeretek újszerűsége	4,2	8
A továbbképzés gyakorlati hasznossága	4,6	8
Az alkalmazott oktatási módszerek megfelelősége	4,7	8
A továbbképzésen támasztott követelmények teljesíthetősége	4,8	8
mennyire volt megfelelő az ismeretek ellenőrzésének módja	5	8
A tanfolyam szervezésének különböző elemei:		
A tanfolyam előkészítése, szervezettsége	4,7	8
A tanfolyam előadóterme(i), annak alkalmassága	5	8
Technikai feltételek	5	8

35. táblázat Pedagógusok felkészítése a mérés-értékelési (MEER) keretrendszer önálló használatára, a rendszerben rejlő lehetőségek mindennapi munkájukban történő gyakorlati hasznosítására

	Átlag	Válaszok száma
Az elvárt célokat mennyiben sikerült megvalósítani	4,5	4
A tanfolyam kiegészítő szakmai elemeivel való elégedettség		
A képzésen szerzett ismeretek újszerűsége	4,4	5
A továbbképzés gyakorlati hasznossága	4,8	5
Az alkalmazott oktatási módszerek megfelelősége	4,8	5
A továbbképzésen támasztott követelmények teljesíthetősége	5	5
Mennyire volt megfelelő az ismeretek ellenőrzésének módja	5	5
A tanfolyam szervezésének különböző elemei:		
A tanfolyam előkészítettsége, szervezettsége	4,4	5
A tanfolyam előadóterme(i), annak alkalmassága	4,6	5
Technikai feltételek	4,8	5

5.1 Táblázatok jegyzéke

1. táblázat	Az egyes képzések hasznosulásának százalékos megítélése	5
2. táblázat	A továbbképzések témáinak oktatási haszna és újdonságtartalma alapján számított átlag eredmények.....	6
3. táblázat	A pedagógusok munkaterhelésének változása a képzés ideje alatt	7
4. táblázat	A vizsgált képzésekre adott osztályzatok összesített átlaga	7
5. táblázat	A Bakonyi Szakképzés-szervezési Társulásban az Eötvös József Pedagógiai Szolgáltató szervezésében megvalósult képzések	9
6. táblázat	A vizsgált képzések tipizálása	46
7. táblázat	A tanfolyamok értékelése szakmai szempontból	47
8. táblázat	A tanárok állítása a tanfolyamon szerzett egyes ismeret jövőbeni hasznosításáról (%)	
(1)	47	
9. táblázat	A tanárok állítása a tanfolyamon szerzett egyes ismeret jövőbeni hasznosításáról (%)	
(2)	48	
10. táblázat	A tanárok állítása a tanfolyamon szerzett egyes ismeret jövőbeni hasznosításáról (%)	
(3)	48	
11. táblázat	A tanárok állítása a tanfolyamon szerzett egyes ismeret jövőbeni hasznosításáról (%)	
(4)	48	
12. táblázat	A tanárok elégedettsége az oktató felkészültségével	49
13. táblázat	A tanárok elégedettsége az oktató stílusával.....	49
14. táblázat	A tanárok elégedettsége az oktató értékelő munkájával.....	49
15. táblázat	A tanárok elégedettsége a tananyagok használhatóságával.....	49
16. táblázat	A tanárok elégedettsége a képzés hangulatával	49

17. táblázat	Tanulási képességek fejlesztése a stresszmentes, kooperatív és hatékony tanulás módszereinek alkalmazásával című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei.	51
18. táblázat	A kommunikáció alapjai című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei	51
19. táblázat	A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának, integrált nevelésének eszközei II című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei	52
20. táblázat	Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei	52
21. táblázat	Az iskolai és az óvodai közösségek működési törvényszerűségei című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei	53
22. táblázat	Projekt módszer, projekt-alapú oktatás című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei.....	53
23. táblázat	A matematikai-logikai, problémamegoldási kompetenciák fejlesztése korszerű módszertani eszközökkel és mérés-értékeléssel című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei	54
24. táblázat	Az olvasás, szövegértési kompetencia fejlesztését segítő korszerű tanítási-tanulási módszerek, eljárások, technikák című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei	54
25. táblázat	A kompetencia-alapú, moduláris szerkezetű szakképzés gyakorlati megvalósítása a szakképző iskolákban (I.) című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei	55
26. táblázat	A kompetencia-alapú, moduláris szerkezetű szakképzés gyakorlati megvalósítása a szakképző iskolákban című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei (az 1. előadó esetében).....	55
27. táblázat	A kompetencia-alapú, moduláris szerkezetű szakképzés gyakorlati megvalósítása a szakképző iskolákban című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei (2. előadó esetében)	56
28. táblázat	Process menedzsment - folyamat menedzsment című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei.....	56
29. táblázat	Változásmenedzsment a közoktatási intézményekben című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei (2009. 08. 17-19.)	57
30. táblázat	Változásmenedzsment a közoktatási intézményekben című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei (2010. 03. 11-13.)	57
31. táblázat	Tanulási képességek fejlesztése a stresszmentes, kooperatív és hatékony tanulás módszereinek alkalmazásával című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei.	58
32. táblázat	Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése című továbbképzés tanfolyam utáni értékelésének átlageredményei	58
33. táblázat	Digitális tananyagok fejlesztésének, felhasználásának és értékelésének alapismeretei	59
34. táblázat	Hatékony iskolát mindenkinek! Integrált nevelés az óvodai és iskolai gyakorlatban ...	59
35. táblázat	Pedagógusok felkészítése a mérés-értékelési (MEER) keretrendszer önálló használatára, a rendszerben rejlő lehetőségek mindennapi munkájukban történő gyakorlati hasznosítására	60

5.2 Felhasznált mérőeszközök

Interjú vázlat

Általában a pedagógus továbbképzésekről kérdezve:

1. Ha szabadon választhatna pedagógus továbbképzést, milyen szempontok alapján választana?

Mennyire fontosak:

- képzési terület (pl. szakmai vagy inkább pedagógiai)
- résztvevők köre (pl. kollégával együtt)
- oktató személye (pl. mások által jónak mondott oktató)
- helyszín (közelebbi vagy inkább)
- időpont (iskola időben vagy szünetben inkább)

Konkréten a látogatott továbbképzésről kérdezve: (ha több képzésen volt, a táblázatban szereplő képzésről kérdezzük.)

2. Mennyiben felelt meg a látogatott képzés az igényeinek?

- képzési terület
- résztvevők köre
- oktató személye
- helyszín
- időpont (iskola időben vagy szünetben inkább)

Mennyiben felelt meg a képzés az egyéni szakmai céljainak?

- A képzés témája hosszabb távon érdekli-e?

3. Mit tartott képzésben a maga számára hasznosnak?

4. Mennyiben kapcsolódott a képzés a mindennapi munkájához?

- Miben jelentett segítséget?

5. Hatott-e a képzés szakmai kapcsolataira? (Bővítette-e a képzés a kapcsolatait?)

- kollégáival
- más iskolák tanáraival
- oktatóval

6. Tudna-e mondani egy-két olyan témát, amit képzés keretében szívesen megismerne?

Kérdőív

A vizsgálatban felhasznált kérdőív mintája. Valamennyi kérdőív névre szól és a kérdései az adott képzéshez konkrétan kapcsolódtak. Az alábbi minta kérdőívben a kérdések az „Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése” képzésre vonatkozóan adaptáltak.

Tisztelt Kolléga! Kedves XY!

Az Eötvös József Pedagógiai Szolgáltató által szervezett 2010-es továbbképzésekhez kapcsolódóan felmérést végzünk. Ismereteink szerint, Ön volt szíves részt venni az „**Esetmegbeszélés és konfliktuskezelés avagy a tanári munka kapcsolati kríziseinek kezelése**” tematikájú képzésen. Az alábbiakban erre képzésre vonatkozóan kérdezzük meg tapasztalatairól. Kérjük, szánjon néhány percet az alábbi kérdőív kitöltésére!

Tájékoztatjuk, hogy a gyűjtött adatok a képzések fejlesztését szolgálják, azokat csak jelen hatásvizsgálatunkban használjuk fel. A válaszokat összesítjük, és kizárólag névtelenül mutatjuk be. A válaszadás önkéntes!

1. Az Ön gyakorlatában mennyire hasznosíthatóak a tanfolyamon megszerzett ismeretek?

(Kérjük, jelölje X jellel megfelelő oszlopban!)

Ismeretek	Az ismeretek hasznosíthatósága:					Nem tudom
	nagyon jó	jó	részleges	csekély	nincs	
<i>Esetmegbeszélés módszertana.</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Segítő kapcsolatra vonatkozó ismeretek.</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Empátia, tolerancia fejlesztése.</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Iskolai konfliktusos esetek elemzése.</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Konfliktuskezelési minták.</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Humanisztikus pszichológia.</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐

2. Tervezi-e a jövőben, hogy ?

(Kérjük, jelölje X jellel a megfelelő oszlopban! Több választ is jelölhet!)

Tervezi-e a jövőben, hogy	igen	nem	talán	jelenleg is végzem
... segítő beszélgetés módszereit alkalmazza?	☐	☐	☐	☐
... pedagógiai mentálhigiénés esetmegbeszélés módszereit használja?	☐	☐	☐	☐
... konfliktuskezelést végez?	☐	☐	☐	☐
... a humanisztikus pszichológia elveit alkalmazza?	☐	☐	☐	☐

Folytatás a túloldalon →

3. Mely témákban nyújtott Ön számára új ismereteket a továbbképzés?

(Kérjük, jelölje X jellel a megfelelő oszlopban!)

Témák:	A témák újdonság tartalma:					A téma nem került elő
	nagyon jelentős volt	jelentős volt	közepes volt	csekély volt	nem volt	
<i>Személyközpontú nevelés (pedagógia).</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Csoportfolyamatok értelmezése.</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Konfliktuskezelés.</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Értő figyelemre vonatkozó ismeretek.</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Kapcsolati krízisek kezelése.</i>	☐	☐	☐	☐	☐	☐

4. A továbbképzés idején az Ön munkaterhelése:

csökkent nem változott kis mértékben nőtt jelentősen nőtt

5. Az iskolában szokásos módon adjon osztályzatot a továbbképzésre az alábbi szempontok szerint:

Szempont	Osztályzat (1 – 5)
<i>Az előzetes tájékoztatás</i>	
<i>A szervezés</i>	
<i>Az oktató felkészültsége</i>	
<i>Az oktató stílusa</i>	
<i>Az oktató értékelő munkája</i>	
<i>A képzés tempója</i>	
<i>A kérdés, informálódás lehetősége</i>	
<i>A tananyagok használhatósága</i>	
<i>A kapott feladatok</i>	
<i>A képzés hangulata</i>	

6. Munkája szempontjából hány százalékban volt hasznos a továbbképzés?

0 %-ot írjon, ha egyáltalában nem volt hasznos; 100%-ot, ha minden tekintetben hasznos volt.

A továbbképzést szakmai szempontból százalékban ítélem hasznosnak.

Köszönjük, hogy válaszaival segítette munkánkat!